

על פי התורה אשר יורור

# Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

## קובץ מראוי מקומות

עומק א דיני

צדקה ומעשר חלק ב  
שבוע ב

TZEDAKAH & MA'ASER II: WEEK 2

THIS VOLUME HAS BEEN DEDICATED BY THE YORUCHA CHABURA AT

COLLEL  
ZICHRON  
SHNEUR  
שניאור  
על שם הרה"ג יוסף חסיד שיניאור קפלר זצ"ל  
Monsey, New York

IN HONOR OF THEIR  
ROSH CHABURA  
הרב מיכאל  
אליעס שליט"א

על פי התורה אשר יורוך

# Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ  
מראוי  
מקומות

עומק א דיני

Prepared by Rav Baruch Fried, Rav Eliezer Cohen and Rav Yosef Greenwald

Rav Dovid Grossman  
*Rosh Bais HaVaad*

Rabbi Yaakov Tescher  
*Director of Torah Projects*

Reb EC Birnbaum  
*Chief Marketing Officer*

Rav Baruch Fried  
*Dayan and Yorucha Project Editor*

Rav Ariel Ovadia  
*Yorucha Content Editor*

Rabbi Chaim Belsky  
*Head of Yorucha Development*

A project of  **BAIS HAVAAD**  
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | ☎ 732.232.1412

[WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA](http://WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA)

[YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG](mailto:YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG)

105 RIVER AVENUE, SUITE #301, LAKWOOD, NJ 08701

## BAIS HAVAAD DIVISIONS



Business  
Halacha  
Services



Bais Din  
& Dispute  
Resolution



Zichron  
Gershon Kollel  
for Dayanu



Medical  
Halacha  
Center



Kehilla &  
Bais Din Primacy  
Initiative



Halachic Awareness  
& Education

# תוכן העניינים

## שבוע ה – על איזה הכנסות חייבים במעשר

8 .....	חייב מעשר כספים .....
13 .....	אין לו פרנסת עצמו .....
16 .....	מה נקרא רוח שמתחייב במעשר .....
17 .....	נתינת מעשר קודם קודם שהרוויח .....
23 .....	מעשר מהטבות וחפצים .....

## שבוע ו - הוצאות המותרות ממעות מעשר

30 .....	מעשר לעניים או לשאר מצוות .....
35 .....	הוצאת בני ביתו ממעשר .....
39 .....	שכר לימוד ממעות מעשר .....
47 .....	הלווה לעני ואין לו מה לשלם .....

## שבוע ז – קדימות בנינת צדקה ומעשר

54 .....	פדיון שבויים וצרci פקוח נפש .....
60 .....	קדימה לקרים .....
70 .....	קדימות בין שאר סוגי צדקה .....
73 .....	הפרשת מעשר להלכה .....

## שבוע ח – דין נוספים הצדקה ומעשר

84 .....	נדרי צדקה - בל תאחר צדקה .....
87 .....	נדר לצדקה באסמכתה או במחשבה .....
95 .....	לשנות הצדקה לצדקה .....
100 .....	דין מותר הצדקה .....
102 .....	אחריות במעות הצדקה שנאבדו .....

# FOUNDERS & BUILDERS

In memory of

**HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"ל**  
לע"נ הרוב יוסף ישראל ב"י משה גROSSמן זצ"ל

לע"ג ישראלי ליב בן מרדכי ז"ל,  
ברכה לאה בת ארי ה ליב ע"ה

## LOWINGER FAMILY

ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מיניקא בת משה שמואל  
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדייט ז"ל • אללא בת משה דוד  
ע"ה • ר' גינה בן יצחק ז"ל • רורם בת חיים ע"ה

**ARYEH WEISS  
& FAMILY**

**MR. HOWARD  
ZUCKERMAN Z"ל**  
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל

By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**BARRY LEBOVITS  
& FAMILY**

## MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &  
MINHAG BMAMMON**

[Dedication available](#)

**MISHPITEI HAMAMMON &  
HILCHOS GEZEL**

[Dedication available](#)

**GEZEL AKUM &  
GENEIVAS DA'AS**

[Dedication available](#)



### HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"ג ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת ר' ביביאל חסימ ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

### CORPORATE CHAMETZ

[Dedication available](#)

**Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock & Family**

in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

### HALACHIC DEALS & DOCUMENTS

[Dedication available](#)

### BUSINESS & EMPLOYMENT ON CHOL HAMOED

[Dedication available](#)

### PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

[Dedication available](#)

**Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak**

לחות ורפואה שלמה לכל חולין ישראל

### INFRINGEMENT & COMPETITION

*Dedicated in memory of  
Rav Yehuda Kelemer זצ"ג*

Young Israel W. Hempstead  
Led by R' David Felt,  
R' Aaron Gershonowitz

Eitz Chayim Dogwood Park  
Led by Rabbi Dov Greer

### COMMITMENTS & KINYANIM

[Dedicated](#)

לזכר ולע"ג ר' אברהם דוב בר"ץ יצחק מנחם הכהן והענגרוא ז"ל  
נפטר י"ב סיון תשמ"ז ת.נ.צ.ב.ה. הוציא ע"מ משפטו

### ONAAH & MEKACH TAOS

*Sponsored by*

**F**rankel Rubin Klein, Attorneys at Law  
**Mayer S. Klein, Managing Partner**  
Solving serious business problems, בע"ה

### TZEDAKAH & MA'ASER

*Dedicated by the Yorucha Chabura at  
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY*  
in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura

Rav Aaron Eleizer Stein Shlit"א  
בזכות ר' שמואל ברוך הייס ונספחתו עמו"ש

## WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

Reb Shimmy Bertram & Family

Mr. & Mrs. Meir Futersak

Reb Ephram Ostreicher & Family

Reb Dovid Bloom & Family

Mr. & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

Mr. & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

לחות זיווג הגון בקרוב  
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

**Sponsor a day, a week, or a month of Yorucha... and help thousands nation-wide gain a working knowledge of Business Halacha!**  
CONTACT THE BAIS HAVAAD OFFICE: (CONTACT INFO ON BACK COVER) OR GO TO [WWW.BAISHAVAAD.ORG/DONATE](http://WWW.BAISHAVAAD.ORG/DONATE)

## TZEDAKAH & MA'ASER

# Sugya Introduction

*Concepts that will be discussed in this series of shiurim*

### THE MITZVAH OF MA'ASER

Although the level of obligation to give ma'aser varies greatly amongst the Poskim, all agree that it has been a universally accepted practice for time immemorial. In this topic we will explore the source of this practice, and the different opinions as to how best to fulfill it.

### INCOME AND EXPENSES

To begin, we must define what income is subject to ma'aser. While in many ways ma'aser is comparable to the ma'aser of produce, there is a critical difference. By produce, tithing is done based on what grows, regardless of the expenses incurred in raising the crops. By ma'aser of income, the Poskim all agree that expenses are deducted from the total before assessing the amount of income. Clearly, various taxes on businesses, mortgage payments, inflation, and the like all need to be dealt with in our discussion of income assessment.

### CHOOSING BENEFICIARIES

Next, we consider what ma'aser funds should be used for. Who are the intended recipients, and what is the order of primacy within all the many noble causes that come our way? Perhaps more pressing are the personal needs – can ma'aser be used for tuition or childcare? Can it be used for school dinners, for building funds, for Yom tov gifts to Rabbeim and Moros? Also, we look at what benefits the donor is allowed to receive from his ma'aser distribution, such as buying aliyos or other honors.

### ORDERS OF PRECEDENCE

In the third segment we look closer at the orders of precedence when giving tzedaka. Relatives vs neighbors, children vs parents, food vs clothing, local poor vs the poor of Eretz Yisrael. We consider whether all your funds should be given to relatives in need, or if the disbursements should be stretched further. Finally, we look at the Chofetz Chaim's detailed instructions with regard to the best practices of ma'aser.

### SOME FINAL POINTS

In the last segment we close out the laws of tzedaka with several important considerations. How quickly must a pledge be fulfilled; if one made a mental pledge but did not express it; and whether one can change his pledge and redirect the money to a different cause. We also take a quick look at the responsibility of the trustees toward money that is lost or stolen, as well as what should be done with any surplus funds.

*In addition to the technical differences, Tzedaka and Ma'aser are fundamentally different. Tzedaka is reactive in nature – when you see a person in need, don't ignore his plight. Give as much as you can, according to your ability and the extent of his needs. Ma'aser on the other hand is proactive – Hashem has given you bounty? Share it with others. Show gratitude to Him by taking ten percent, or even twenty if you are able, and giving it away in His service.*



# BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAYAAD HALACHA CENTER

## QUESTIONS ON Tzedakah & Ma'aser II

*Below are some practical scenarios that will apply to the material*

1

Does one need to give ma'aser on appreciated stocks even if he never sold them? How about dividends that are auto reinvested in the same stock? What if one is paying capital gains tax in the interim?

2

Can one prepay ma'aser? For example, if one has a very large one-time income and wants to give a large amount to charity, however he would like to make a *תנאי* to reduce his future commitment (from his normal, smaller income). Is that ok to do?

4

I know that I would like support my kids in kollel in the future; may I create an account from the time my child is young and put away money to save for when they get married, in order to support them monthly?

3

A friend of mine needs an interest-free business loan in order to stay afloat and I cannot afford to give it to him without interest. May I give him the money and instead take the interest out of my own ma'aser?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

**JOIN “BUSINESS HALACHA DAILY” TODAY!**

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit [baishavaad.org/daily](http://baishavaad.org/daily)  
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

# שבוע ב' הוצאת המותרות ממעות מעשר

## תוכן העניינים

- מעשר לעניים או לשאר מצוות ..... 30
- הוצאה בני ביתו ממעשר ..... 35
- שכר לימוד ממעות מעשר ..... 39
- הלוה לעני ואין לו מה לשלם ..... 47

*For halacha shiur on Tzedakah & Ma'aser II: Week 2, see pages 50-51*



מתתי טריוש בתשו' כ"ו ולפנינו נמצא בכתא בשוו'ת אבתק רוכל סי' ג' ומラン תב'י החתום עליה. ויעין מס' 223497 בזורה בברכי סי' רמ"ט אות ה' עי"ש.

וזהו גם דעתו של ספר בית דין של שלמה חי"ד סי' א' שככל עשיית מצוה דלא שייכי לעניינים כי שם מצאות שעלה גוףו אין יוציאן מעות מעשר ולכך אין <sup>לענין</sup> קנות מהה טלית ותפלין ומוחות וכן לא סוכה לולב נר חנוכה וקדוש הום והבדלה וד' כסות ומה זמור וסודת שבת וויט' וכיוצא עי"ש [אולם עיין עוד להלן מה שנכתב עוד בזורה, ובמיוחד בפה עי"ש]

אות ר' יע"ש].

ח) ובאיורי הניל בכותנת דברי המהר"ם יש גם הכרה זו מדברי הט"ז בסק"א. ואל"כ היה דבריו טMRI אהדי מרישא לסייע. במחילה כתוב,دلענין לקנות מצאות בבית הכנסת במעות מעשר אם בשעת קנית המצאות היה דעתו על זה שרי דהא המעות לצדקה אויל וכו', הרי שמדובר בדבר ההימר מפני שהמעות לצדקה אויל, ומשמעותו לא"ה היה אסור לקנות מצאות מהמעות מעשר אפילו בכח'ג שהי' דעתו על זה, ואילו לאחר מכין מביא הט"ז בסתמא גם דברי המהר"ם הניל שמוטר ליתן מן המעשר להיות בעל ברית וכו', וזה הא הרוי מהות סתרה לדבריו הקודמים זהה בכךן המעות לאו לצדקה אויל, ובע"כ אריכים לפרש שהט"ז ביאר שגד כוונת המהר"ם הוא ג"כ רק בגיןא שהמעות אויל מיות לצדקה, וכן, אם לא שנפרש דמ"ש הט"ז בירישא לדבריו שהמעות לצדקה אויל אין כוונתו בדוק לאצדקה שמלחים לעניין, אבל זה דוחק מאד בפשטות המכון לצדקה לעניין.

והכי ראוי ברכyi יוסף בס' רמ"ט אות ג' ד"ה גם מס' שסביר דברי המהר"ם דעתו בפשיות דמיירי לכל הנעשה דמים מהמצאות מתחלק לעניינים ע"פ תקנת הקhal ע"ש, וכך מבאים גם בשו"ת כתב סופר חי"ד סי' קי"ב ובשו"ת שבת סופר חי"ד סי' פ"ה דברור שכוונת הט"ז היא בהיכא שהמעות שנופלים לצדקה מחלקים אותם לעניינים באופן שוויזא שבאמת הוא נתנו רק שיש לו ג"כ טוה"ג מזה עי"ש.

ח) והנה אפילו על גוונא דא שהמעות ניתנו לעניינים לא הונחה עדנה דעת הכה"ס שם בזורה, ומקשה על כר, דא"ה עדין איכא פסידא דאילו היה الآخر נתון כמו הוא (אפיו חותם ממן רך שהיה' משלם דבר מה بعد מצאות) עבור המצאות, דכמה פעמים כן הוא שהי' רצון אחר ליתן (אם כן בעצם) ורק כמו זה ולא יותר, היו העניינים מרווחים כי היו נוטלים מקופה של צדקה והוא ה' צרי' לחיל מעשרו לעניינים למץ שידצת. ובמיא שמאצא בס' אלהו רבא או"ח סי'

ג) אלא שלhab"h מצינו מפורש שלא ס'יל להליך בהכי, דבטור י"ד סי' של"א כותב לומר דרך במעשר עני מושע הארץ הוא שפסקין דין נוגנים מכאן לצדקה שمحוב בה וכן אין פודין בו השבויים דחויל פורע חובו במ"ע, אבל מה שאדם מעשר מהה שמרוחה במשא ומתן בכיסים ואשר רוחיהם אינו בכללה והוא יכול ליתן ממן הצדקה ולפדרין שבויים שהרי אינוمحובי בה לא מה"ת ולא מדרבנן ע"ש, הרי דס"ל להב"ה בהדי לא אפשר גם לפורע חובו בכיס מעשר ולחותו עברו מצוה שمحובי בה בלאו הכל.

אמנם הט"ז בז"ד שם בס' של"א ס'ק ל"ב מגן על הב"ח וסל' של כל הנאמר בטר שם במ"ע שיק' ג"כ במעשר שפירישין מין הרווח כי חיב גמור הוא ע"ש.

אבל כבר הבנו בפרק הקודם כמה וכמה מגדולי הפוסקים שמיישבים דברי הב"ח וקיימה בשיטתו שמע"כ אינו חיב גמור אלא ממנהga, ויעין מס' בזורה גם בפ"ת בז"ד שם בס'ק ל"ב עי"ש.

ד) וכשלעצמו היה נלפנע"ד לחلك בין האמור בדברי המהר"ל שברמ"א לבון האמור בmahar"m בגונא אחריתא. והוא דבמהר"ל שברמ"א, המذכר בהיכא שהכסף שקומה בו המצואה לא ילק' לצדקה לעניינים ונצריכים. ונלמד זה מהמפורש שבו שפירט לדוגמא כגן לקנות "גרות לבית הכנסת" שבזה הרי הכסף אינו הולך לעניין, וא"כ בגיןא דא הוא דמיירי גם בהסתומם שבו במ"שiao שאר דבר מצוה" והיינו בהיכא שהמעשר שלו שיעשנו הדבר מצוה לא ילק' לעניין. ולמן על גונן הוצאה הכסף למוצאות כלאה הוא שפק דין לעשות מעשר שלו דבר מצוה בהיות והכסף לא ילק' לעניין. זה מודיע בלשון דברי הרמ"א בסיוומו שמטים וכותב בלשון "רק יתגנו לעניינים". ור"ל, שצරיך לדחק ולראות שהכסף יפול ליכין של עניינים, ומינה, דהא כל שעוצה דבר בהכסף באפין שהכסף ילק' עכ"פ לעניינים או ייל' דמודה שפיר שילול בגין גם ליתנות ולעשות בזורה מצוה אחרית בהיות שעכ"פ ילק' הכסף לעניינים. ובזמן למשל, כגון להיות סנדק אצל גנץ להשלם לו עבור בן מכסף המעשר, וכן בכל בצדומה לזה.

ומכיוון שבנו לכךתו נקל לבנו להוסיף לומר כי בשם המذכר בגין מצוה כו אשר כסף המעשר שיוציא עלייה ילק' עכ"פ לעניינים נצריכם, כגון להחתו לבעל ברית או לחתן וכלה נצריכם, אלא שהוא גם שיכבזו לבעל ברית ולחכנית החויב להופם, וזה הוא שהמذכר למעשה בmahar"m שם. וכן בכל בצדומה לזה.

צץ אליעזר עמוד מס' 17 ט ולדנברג, אליעזר יהודה בן יעקב גולדווער ע"ז תקנת אוצר הכהנה

Tzitz Eliezer proves that the abovementioned Taz was not permitting the use of ma'saser money for other mitzvos. Rather, he was referring to mitzvah sales where the proceeds go to the poor, and one is merely gaining the mitzvah as a fringe-benefit.

ש"ת צץ אליעזר, ח"ט ס'קון א' פרק ב' כתוב להליך דמותר ליתן מעות מעשר לקנות מצוה רק אם המעות הולכים לעניינים והוא רק מקבל התובת הנאה מזה, והברית בן מדברי הט"ז עצמאן.

לוח יומי: שנה פשוטה - י"ד כסלו, י"ד ניסן, י"ד אב.

ב. ודע דכתבי האחרונים, דיכאול להכניס חתן וכלה לחפה ממעות מעשר, אם לא היה יכול בידו לעשות המזוה בלתי זה. וכן בeahai גונא לעניין להיות בעל ברית ממעות מעשר, או לכתב בהן ספרים ולהשאים אחרים; ומתר למד בהן גם בן עצמו, רק שיזהר לכתב עליהם שהם ממעות מעשר, כדי שלא יחויקו בהן בניו אחר פטירתו בשלhn. ויש שמאפקין בכלל זה, עין בפתח תשובה (בשם החתם סופר בסימן רמ"ט ס"ק ב)], שכתב לדמותו ולזרם"א חמיעשר הוא רק לעניינים בלבד, ולא שאר דבר מצוה כלל. ונראה,adam על ידי שהוא בעל ברית, יש טובה לאבי הבן, שmeta ידו, ואין לאל ידו להוציא הוצאות; וכן להכנסת חתן וכלה לחפה, אם מטה ידם; ובeahai גונא לעניין לקנות ספרים להשאים אחרים, שאין ביכלם לקנות לעצם - אין להחמיר בזה כלל, זהה גוף הוא כמו צדקה. ולקנות עליות ממעות מעשר - אם המעות מתחלך לעניינים, גם בן אין להחמיר לבלי עלא. ולשם ממעות מעשר שכיר למוד לבניו - אסור לבלי עלא, זהה הו מזוה, שמחיב בעצמו ללמד לבניו, או לשפר להם מלמד, ואין לפרע חובו ממעות מעשר; אבל לבני עניינים אחרים מפרק, ומזוה רבבה אפילו בזה.

עמוד מס' 217 אהבת חסד כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

The Chofetz Chaim cites both opinions on whether ma'aser funds may be used for other mitzvos without giving a definitive ruling, except that if the proceeds are going to the poor then one can certainly be lenient.

אהבת חסד ח"ב פ"ט סעיף ב'  
על החפץ חיים מביא את ב' השיטה הנ"ל אם יכול להוציא מנות מעשר לשאר מזונות ואינו מכיר, רק כתוב שם הכספי של המזונהילך לעניינים ודאי אין להחמיר.

## יד. אין לפרט ממעות מעשר שכר לימוד של בניו הקטנים (לד), אבל

2234962

שאף כשהתירו לעשות מצווה ע"י תנאי, אינו אלא כשלבسوיף יבא לידי עניים, או בספרים להשאים לאחורים, אבל מצווה שאינו אלא לעצמו, כגון אתרוג, אף שאנו דבר שבחויה, שיכל לצאת בשל הקהלה, אסור لكنנות במעות מעשר (וצ"ע בדבריו, שאם בא לבסוף לידי עניים למה לי איך החכמת תנאי, ואם משום טובת הנאה הרי כתוב הט"ז שטובת הנאה שלו, ואם כונתו לאפקוי צרכי מצווה של צבור, הריל לחלק בכם, ולמה נקט אתרוג, עכ"פ מדברי שאר האחרונים משמע שלענין זה לא חילקו בכם), וכן העלה הנ"ש בחלוקת התשיבות סימן ד לעניין שאסור لكنנות כליז קודש או להДЕליך גנות ממעות קנית מצוות, עפ"י דברי הט"ז שהתיידר لكنנות מצוות בביבהכ"ס ממעות מעשר מושום דלענין איזיל בט"ז לפניו לא כתוב לעניים אלא למצווה), ואם יוציאו המעות שלא לעניים, בטל ההיתר של הט"ז. וכ"כ לעיל בשם ערוה"ש. ע"י בשורת אמריו יושר ח"ב סימן קל. ובספר מקור חיים (להגאון בעל חותם אייר על ש"ע אל"ח סימן קמץ) הביא דברי הנחלת שבעה חלק עליון, וסביר שמותר עכ"פ לצרף מועות מעשר لكنנות אתרוג, אם דמי חולין שבו הם כמו שווה האתרוג לאכילה, וכן לשאר מצווה לא נתרבר לוי כונתו בשאר מצווה מה שיקץ צירוף דמי חולין כההיא דאתרוג שווה מעט עכ"פ לאכילה, כגון لكنנית מצווה בביבהכ"ס או להיות סנדק (ושמע מדבריו שסביר שאף בחלי תנאי מותר), והביא ראייה מחייבת דף ח' דאמר ר' יוחנן טופל מועות למעות, ופסק הרמב"ם כוותיה. וסיים שאין להוסיף ע"י צירוף בשמחת י"ט. ונראה כונתו שככל מה

**ויש לעיין** כשבוטל ממעות חולין כדמי אתרוג כשר לברכה, ורוצה להוסיף עבור אתרוג מהודר ממעשר, ולאחריה נהאה דשפיר דמי, ואף הנחלת שבעה מודה בזה, שהרי איןנו צירוף הוא, ובשות' מהר"ם ש"ק י"ד דבר שבחויה, ובשות' מהר"ם ש"ק י"ד סימן רל נהאה שאסור אף בתוספת הידור, וראיתי בשם משכנות הרוחניים מערכת מ' שמצדד להתייר להוסיף להידור מצווה ממעשר, שוב ראייתי בסוף ספר ערך ש"י ליר"ד תשובה בשבט שאלת מצא מפורש בזה, אלא שנראה לו עפ"י המבואר בא"ח סימן תרנו שמצויב להוסיף שליש להידור מצוה א"כ היו דבר שבחויה, אמן אם יש לו כבר תפילין כשרים ורוצה להחליפם במהודרים שלדעת המג"א שם סק"ה איןנו חייב בכם, ובאופן זה מותר ליקח ממעות מעשר, ע"י ש"ת בצל החכמה ח"ד סימן קסד ובשות' מנתת יצחק חלק ח סימן פב.

(לד) אהבת חסד פרק יט סעיף ב, וכן הוא בא"ר שם, וכ"כ להלן בשם של"ע הרב, דכיוון שחויב עליו למלמד או לשכור להם מלמד, נמצא פורע חובו ממעשר (ע"י להלן העירה לו). ונראה פשוט שם ורוצה להוסיף למלמד על מה שבוטל עליו כחוב מותר להוסיף צירוף בשמחת י"ט. ונראה כונתו שככל מה

Further Iyun: There is a dispute in the Poskim if one may use ma'aser funds to pay for a "hiddur mitzvah" – a non-obligatory beautification of a mitzvah.

יתר עיון: הצדקה וממשפט פ"ו הערכה לא מביא מחלוקת אם מותר ליתן ממעות מעשר בעד הידור מצווה של מצווה חיובית.

בעניין הנהלת ישיבה שחייבת את המורים  
לכा לסעודה שעשויים לאסוף כספים,  
ולשלם עבור טעודתם

## כ"ד חמוץ חשלג

מע"כ יידי וגנדי מוהיר אברהם פנומש צפירה  
שלטיא.

שפט מוכחוין לאכלי וליחנות, יש לחויבם רק כדי  
ונשיי שחויז מוציאין על אכילתם בביתם, דאמ עלי<sup>ה</sup>  
הטעודה נתנו בשר ודגים ובכבות ג"כ היו אוכליין כו'  
אציכים לשלם מה שהיתה עולה לסת בביתם, ואם בביתם  
לא היו אוכליים בשר ודגים אלא דברים זולים יש להם  
לשלם דמי בשר ודגים בזול הדוא פחוות שלישי, אבל  
זה לא מצוי במדינתנו שכמעט ככל עולם אכלי בישראל  
ויצטרט לשלם כל מה שהויה עולה לסת בביתם אכילה  
אוון הדברים, וכטבן שחויז מועט לגבי מה שנטליין  
بعد הדינער אבל עכ"ס אין לחויבם יותר.

ולל זה הוא מדיני ממון אבל בדרך עצה והייתי  
אומר שאין להעמיד על מותה הווין ואין לריב עם הצע"ב  
וחונחה בו שבעל אופן הוא דבר מועט, והמ' קשה  
לפניהם ישלם היתרונו מנת שהויה לו תאכילה מביתו מדי'  
здקה שלו מכוף התעשר וכו' אריך להחנוג ולהיזה  
שלום עם הצע"ב העוסקים לטובות היישוב.

הגני יידי,

משה פינשטיין

הנה מכתב כתיר אשר נשלח זה כבר מזמן א' מזוריע אבל לא השבתי פשוט שלא פתחחיז דע  
היום שבא ומנו ולא ידעתי שענין נחוץ הוא ומלא  
על אשור כתיריה לא כתוב שנייה לזרוני בוה או לפרק  
ע"י הטעופאן כי הלא ודברנו נגע לעוז מורים ולכון  
ימחול לי כתיר עלי וזה אבל עם כל זה אני משיב  
כי כאלה זו נגעה גם לשונה הבאת

באים דבר זה הוא עניין הנוגע לעד צד זdem  
הבעיב אבל מאחר שאין בוה עניין טענות והמוריט הד'  
מקבלי שכר פחוות לכון אני משיב ובכלל אני חשב  
טלדינא אין בוה שאלה שנייה חזדים ממשים בעצם,  
כי וראי לא שיק שיטה דין שmediני ממון יכולו לכהן  
לגמרים, טבשער קבלתם למורים לא זהר וו' למ'  
בעל פה לא דברו בעת שנטבלו למשרת לשלם דמי  
סעודה עבור הדינער ערישין לחגגה כשלא ירצו  
לאכלי וליחנות מהסעה. אבל אם חושבים שאיכא  
ניחוצות שומריות יבואו להדינער פנוי הגדיד ושיראו  
הקהל את המורות רשותם לחתבע שיבאו לסת אבל  
לא לחויבם לשלם כשרוצים לבא ולהיות שם מני  
הבבז והגורך ולא לאכלי שלא להרכות בטעאות, וזה  
אלו שיראו כסבאו לשם גם לאטיל יצטרוט לשלם.

אבל הוא יק' לחויז לפיו שיטלוין לחויב את המורים  
לבא להריגער בשבייל חביב וצורך שאפשר שאמ לא  
יאכלו יצא שם רע שלא היה הסעה כשרה, ונמצא

אגרות משה עמוד מס 278 (אה"ע ד, ח"מ ב) פינשטיין, משה בן דוד הודפס ע"י תכנת אוצר החקמה

Rav Moshe advises a staff member who is being pressured into attending the school dinner at his own expense to use his ma'aser money to pay for it, minus the amount it would have cost him to eat at home. *We can apply this to other areas where one gains a direct benefit from supporting Tzedaka; one may use ma'aser money and deduct the value of the benefit received. Also note that the indirect benefits received, such as the better food and ambience, recognition etc. do not have to be deducted.*

אגרות משה ח"מ ח"ב סימן נח  
מייעץ למי שהוכרח להשתתף בדinner של מוסד שלו וקשה לו לשלם ממעות עצמו, שיש לו  
לשלם מכוסך מעשר שלו, אך צריך לנחות מה שע"ז א"צ לאכלי בביתו, ומה יש ללמד לשאר  
טבות ממשית שמקבל ע"י נתנית מעות מעשה, שיש לנחות מה שהנהמת שווה לו. אבל אם ה' רק טובות הנהה בעלמא מבואר בפסקים שא"צ לנחות.





מיאהה טעם שלא כתבת. אבל יש בזה טעם גדול כאשר אבא.

דנהנה בכתבותך דף ס"ד מצינו שחייב ליתן להאהשה מדיין מוניות וזה סעודה יונתרא או גם תרתי ותלת לארכתי ופרחי שכוראה תמהה הא אין מה חייב ליתן לה שחולק לצדקה. וצריך לומר שכון שהוא דבר שכל אחד נותן אם מזדמן לו הוא בכלל חיזוב מוניותה אז יכול לומר לה שתהיה אכזרית ולא תחביב ולא תנתן. וזה ראייה גוזלה להרין ס"פ ע"פ שכתב בטעם שון קטני קטנים שהוא עד שיש שניים ממש שכון שון נגרירין אחריה א"א לה להעמיד עצמה שלא תzon אתם ומדיין מוניות שלת נגעו בה עי"ש. שהרי יותרן שחייב ליתן לה بعد ארחי ופרחי מדין המוניות בטעם שאין יכול לומר לה שתהיה אכזרית ולא תנתן כי"ש בבניה שלא יוכל לומר לה שתהיה אכזרית. והו תרוייה הא דארחי ופרחי והא דקטני קטנים מחוד טעם. וכן משמע לשון רשי"י שם שכתב עד שיש ציריך סיוע מאמו ובשם שהבעל זו אותה כד זו אותו עמה. וכן הוא להריא"ש בשם ר' מאיר בדף מ"ט שפסק שאפילו יש להם נכסים שנפלו מבית אביהם חייב לזונם דומיא דמנות האשה מдолל במוניות האשה דקטני ומוסיפין לה בשビル הקטן עי"ש. וכן משמע לשון הרמב"ם פ"יב מאישות הי"ד כדייק המגיה במיל"ם שם. ונמצא שאין מי שייחליק על טעם הרין דהא מוכחה טעמו מהא דארחי ופרחי וא"כ מה"ת nimא טעם חדש בקטני קטנים שהיא חיזוב בעצם ולא יהיה ידוע אם מהלכה או מתקנתה כיון שאיכא טעם ברור של הרין שהוא מוכחה מהא דארחי ופרחי. ולכן תמהה מה שהופיכה המיל"ם שם מהרא"ש בתשובה והרב"ש דמחיבי לוזן גם בנו מהפוגה דפליגי גם אטען הרין וסביר דמנות בניו לא מדין מוניות אם נגעו בה עי"ש. דטעם הרין הוא מוכחה. אך זה שחייבי גם בנו מן הפוגה אולי הוא מצד מיק שכון שבמעשיו גרים שתלד בן שזכה לוונו מהמת שא"א לה שתעמדו שלא לוונו הוא כMOVיק בידים גם זה באנס אשא. ובפתחה הרא כתהנו שיזון אם תלד בן כיון הרבה האבות זני נינים וחיב מדין אתנן שמוציאין בדין. ואולי גם הרין מודה לה ולא יפלגו כלל ולא יסתורו דברי הרא"ש אהודי.

ולכן נראה לע"ד ברור שהיכא שהאם דורה יחד עם בנייה אף שהם יותר משברצון האב ואף שהם גדולים כל זמן אין הדרך שבנים יכולו ילכו להריה לפרנס עצמן שיתחייב האב לוזן גם אותם מדין מוניות אשתו דלא גרעין מארכתי ופרחי וגם ארחי

הלואה או מכך לא היה נכון שאנו בית המלך דמה שיקיך זה מלך והוא לו לומר סתם הרי שאנו גורנו לענין אמרתך אם בחובו חייב לעשר אלא איירי בחוב של מסים דמ"ט השמיינו שהוא הכל החובות ואחריך לעשר.

אבל הוא רק כמו כסף גולגולתא ויש למילך מזה גם להפסים שבמדינתנו שמשלמים שכוננים איזה דבר לתשミニ בית ובדגים ומה בית דירה שלו וכדומה שאלו מסים צריך לעשר עליהם מהם הכל חוב. אבל המסים של האינקאמט טעם שווה הוא מס מהריה אין צריך לעשר עליהם ממש דוחש כלא הרוחה וה כלל. וכן המס של בתים מבטים שהם פרנסת להריה אין לעשר עליו דמס זה הוא הכל הרוחה ודומה הוא לשכירות החנות ושכירות הפוילים שאין נשבין מהריה כלב. ועיין בברבי יוסף יי"ד ס"י רמת שבאי מהריה"ח אבן עטר דאיינו חייב להפריש מעשר אלא אחר שיטול שעור המס וכונו מה שבאי מפאתו הוא למסים מהריה וכן ממש מהריה שהביא מפאתו. ועיין בט"ז סק"א שכתב שאסור לפרוש במעשר המסים ואם כוונתו לפרוש ממש את המס מהמעשר הוא אף במסים של הריה כהאינקאמט טעם. ואם כוונתו גם שאין לנכונות מהריה כיון שכתב דהוי פרוע חבו מן הצדקה. שום צורך לעשר עליהם כמו על פריעת חובות או הוא דוקא במסים ככרנאג דגולגולתא וכdomoth.

ובדבר מה שנמצא שמריה עי"ז הצדקה שנותן שאחרי נכוי הצדקה מהריה שלו בכפי דינה דמלכotta במס האינקאמט טעם hei המס יותר נמור אם סך זה שפוחתים מהמס הוא של צדקה או של עצמה שהוא שלו ואין שיר' כל לצדקה דהא של עצמו נשאר בידו. וגם מעולם לא היה דין מהמלחמות שיקחו שניוא שנטפר הצדקה. ועוד אפיקו הנאנה וריה מש המש הבאה לאדם עי' גרום הצדקה שנותן שיר' לו ולא לצדקה.

ובדבר מה השעור של מעשר כספים בזמנן הווה לא מובן לי כוונתך בהשלה דהא מפורש בס"י רמת דשנה ראשונה מהקרן. פ"י מהמעות שהשיג תחולת לעשות בהם מסחר אם נתנו לו מתנה או ירושה ציריך ליתן המעשר וכן התשעה חלקים יעשה המשור ויתן אח"כ מהריה עשרית. והשנה שהוחכר בש"ע הכוונה שהוא יכול לעשותו החשבון פעמי אחת בשנה ונגע זה באמ פעמי אחד הרוחה ופעמי אחד הפסיד יונכה הפסיד מהריה. וכמפורש זה בנו"ב תנינא חי"ד ס"י קצ"ח ראייה וטעם עי"ג. ואם רוצחה להדר ולהחמיר לעשר מכל רוחה ביחס ודאי הוא משובת. אך אולי כוונתך אם יש לו בניים ובנות גדולים אם יכול לזונם ממעות המעשר כדפק הש"ד בסק"ג או בזמנן הווה שניי

אגרות משה - ב (י"ד) פינשטיין, משה בן דוד עמוד מס 283 הודפס ע"י: תוכנת אוצר החקמה

Rav Moshe proves that the marital obligations require a husband to support his wife's children as an extension of his obligation to support her. This would extend for as long as children normally live at home and aren't yet self-supportive. Consequently, one may not use ma'aser funds for it because he is otherwise obligated to provide it.

אגרות משה י"ד ח"א סימן קמג  
בימינו אם הוא נשוי, חייב מדיין מוניות אשתו לפרנסוليلו כל זמן שהרגילה לשוטה כן, דהיינו עד חתונתם או עד שיתחילו לעבוד וכדו', ובכל זאת ומפני לאו זונם מכיסף מעשה

הנה מה שיש ב' אחין שרצו לעשות דבר טוב באשר בעוד שנה ושנתיים ישא אחיהם הצעיר שלומד בישיבה אשה ויצטרכן להזוכה מרובה לפרגנטו והם רוצים שישב גם אחר הנישואין ללמד תורה שלמן רוצים לפרטנו מממון הצדקה שלהם אבל מאחר שיצטרכו זהה סך רב שהוחשין שאולי שלא יספיק כסף הצדקה שלהם של שנים ההם רוצים גם עתה שעידין אין צורך לאחיהם, להפריש הצדקה שלהם לצורך זה כדי שתתאפשר סך הגון שיספיק לאחיהם ללמד איזה שנים אחר הנישואין. ורוצה לידע דעתך אם מותרין לעשותות זה. וכוכנות השאלה היא שאף שאח קודם לאחרים כמפורט בס' רנ"א סע' ג' אולי הוא רק כשהצורך לאחיו הוא ג"כ עתה כמו הצורך של עניים האחרים אבל בכך שצורך של אחיהם הוא אחר זמן וצורך האחרים הוא עתה אולי הצורך של עתה עדיף מעדיפות האח כשהוא לאחר זמן.

והנה Kashish עני שצורך היום לאכילה באופן שאינו פchio נפש וקרוב שלא חסר לו להיום כלום אבל צרך הוא למחזר והוא גם היום בדיון עני שרשאי ליטול הצדקה שאין לו מאותים וזה, אף שאין הדין מפורש ממשע שצורך ליתן להקרוב, שלא מציין שצורך לדקק בדיון הקדימות של הקרובים וגם שהוא רק נשין שווין בהצורך בין להנחיות אלא סתום ממשע אדם אך שניהם רשותם ליטול הצדקה צרייך להתקיים ליתן להקרבו אף שצורך לאחר קודם לזמן וליתור דבר נחוץ כיון שעכ"פ הגنتינה לתרוייתו הוא מצווה אחת דמצות צדקה. ואף בעניין שווין שניהם קרובים או שניהם רחוקים נמי משמע שביל ליתן למי שידקה.

ומה שבסע' ט' משמע לעניין קדימות דבחן ולוי ולוי לישראל שהוא רק כשצורךם שוה לפרגנס או שוה לכוסות דלכן לא אמר סתום היה לפני עניים הרבה ואין בכיס כדי לכולן אלא אמר ואין בכיס לפרגנס או לכוסות כולם משמע משום אדם אחד לפרגנס ואחד לכוסות אותו שלפרנס קודם אף אם הוא ישראל מלכהן לכוסות. וגם הוא רק בחכם לכוסות וע"ה להחירות דהוא לפרגנס כתוב הרמ"א דת"ח קודם אבל שאר קדימות הוא רק בשתיו יהו שווין בהצורך ואם ישראל לפרגנס והכחן לכוסות הישראל לפרגנס קודם כמו בשווין שאיתה בסע' ז' שהאכל הרעב קודם מלכוסות הערום, שכוארה מפורש לא רק בשווין אלא אף בגין שוויןשמי שנחוץ יותר קודם. ואף שהש"ך ס' ט"ז כתוב בו"ז שאין ת"ח אף' לעניין ליטרא ודזהבא כ"ש דין לדחות פקוח נפש מפניו, ממשמע שמריש הוא דחכם לכוסות וע"ה הוא להחירות ממש

ופרתי קבושים שהאב קבעם אצלו ואינו יכול לומר שתהיה אכוריית ולא תנתן להם מוניות. וכך ברוב בני"א בזיה"ז ובפרט במדינתנו שדרים יכולים יחד חיבב האב במוניות בניו ובנותיו אף הגדלים מצד חיבב מוניות אלה עד שייהו כפי הדרך שהולכים להרוויה. ואם בני משפחתו או בני משפחתה אין הולכי להרוויה עד נישואיהם או מדין עולה עמו ואינה יורדת עמו חיבב במוניותיהם כל הזמן שדרים עמם יחד. וממילא אין יכול לוזג מכיס המשער שהוא כחוב שאינו יכול לפروع מהמעשר ודינא דהש"ך בזיה"ז ובפרט במדינתנו הוא דוקא כשהן גדולים כ"כ שהדרך שילכו להרוויה לפרגנטן בעצמן.

ובדבר אם תקנת אוושא שאיל יובנו יותר מחומש הוא איסור או רק עצה טובה, הנה מילון הגמ' משמע שאסרו דהא מקשה בכתובות דף ס"ז על מר עוקבא שחילק בשעת מיתתו פלאג מנכסיו מהא דאל יובנו יותר מחומש ואם רק עצה טובה היה פשוט שאין שיעץ זה לאח"מ אבל אם הוא איסור היה סבור המקשה שלא פלוג ותירץ שם"מ לא תקנו היכא דלא שיעץ הטעם. אבל בשיטם שם משמע לפי שפרש המדרש דיש מצווה אף ביזור מהומש באם הוא לתלמיד תורה עי"ש. והנה לא כתוב הרמב"ם הדין דאל יובנו יותר מהומש אלא בסוף הלכות עריכין ולא בזיקה בהלכות מתנות עניים ובש"ע מפורש שהמחבר סובר דבידין משגת מהריב ליתן כפי צורך העניים אף שהוא יותר מהומש משמע שסובר בדעת הרמב"ם שכוןן שדין התורה הוא שיתן כפי צורך העניים לא תקנו רבנן לאסור וגם לא לעצה טובה בזיקה רק להקדיש אסרו. ומה שבדף ז' איתא ולא הג� ר"ע לבובנו הוא מהמת שר' ישבב לא היתה ידו משגת. עכ"פ הרמ"א שכחוב ואיל יובנו יותר מהומש בזיקה פלייג וסובר שאסור וכדמוכחה מהא דמר עוקבא ודעת הרמב"ם והמחבר צ"ע. עכ"פ למעשה אין לבובנו יותר מהומש אם לא להחש פקוח نفسه.

ידיד,

### משה פינשטיין

#### סיימון קמד

בדבר אם יכול להפריש צדקה שלצורך אחיו כדי שיכל לישב בשלוחה אחדר נישואין וללמוד תורה איזה שנים ר"ח מנ"א תשט"ז. מע"כ יידי הנקבב מזיה ר' אהרן דזיקאבט שליט"א.

## הַלְבּוֹת תַּלְמוֹד תֹּרֶה פָּרָק א

כא

לקיימה בעצמו<sup>24</sup> אלו לא היה טורה במעות וצרבי האיש ההוא שאינו בן. ואם בןינו נבון ומשביל יותר מפניו – הרי למוד לעצמו קודם ללימוד בנזע. ואף על פי שששתיהן מצות עשה געג – מצוה שגבנפשו קודמת געג. ואם בןנו נבון ומשביל יותר ויש לו אשה ובנים – מצוה על אבי לפרגנסן אם אפשר לו, כדי שלא יהיה רחמים בצווארו ויעסוק בתורה געג, ואפלו אין עשור כל בך שיתחייב בפרנסתו מדין צדקה געג.

ואף על פי בן תהשך לו לצדקה געג, לעניין שכול להוצאה כל הוצאות למוד בנזיו הגודלים געג מפעות מעישר שלו געג או החמש געג אם אין ידו משגת געג, מה שאין בו בשכר הלמוד (לעצמו,emo שיתפקיד בהלכות צדקה געג). אברה הרכבתה

אך מי שאינו מחשב הוצאה זו במעטיר או בחמש שלו – הרי זה זריז ונשבר געג, כמו שאמרו חכמים געג כל מזונתו של אדם קבוע לו מראש השונה ועד יום תפפורים, מה שעתיד להשתפר בשנה זו שהוא גזון ממש קבוע לו בך וכך ישתפר בשנה זו, ויש לו זהה מלחשות יציאה מרובה, שלא יוסיפו לו שבר למזונות אלא מה שפסקו לו געג, חוץ מהוצאות שבתות ימים טובים והוצאות בנזיו למדוד תורה, שם הוסיף – מוסיפים לו געג, ומ[מ]צאין לו שבר לשעה או לאחר שעיה געג:

ח ואם אין יד האב משגת לשבור מלמד לבנו וגם אין יכול למדוד עמו בעצמו ייד אבי אבו משגת – כופין את אבי אבו לשבור מלמד לבן בנזיו<sup>25</sup>, וגם כל הוצאות תלמוד תורה של בן בן מזויה עליוemo על האב

קעט ראה כתובות ג. א. רמכ"ם הל' מתנות עניים רפ"ג. טור ושו"ע י"ד סי' רמסט ס"א, לעיל או"ח סי' גנו ס"ג. נהרו ראייה מאמר הר פ"א ס"ק ה. קפ' ראה ש"ך שם רמסט ס"ק ג', בש"ר מחר"ם (ר"פ) סי' עה. התורת ציוינים ג/א/49/א. קפא הלהת אללו בשער לא גען לרינו. ראה רמ"א סי' רמסט ס"א. קפב ראה פסחים ג. ב. וככלמן, שם הוסיפו לנו. קפג ביצה ט, רע"א. והוא גם לעיל או"ח סי' רמסט ס"ג וס"י חקמת ס"ב. קפז רשי"ש ר"ה כל. והוא גם לעיל או"ח סי' גנו ס"ג. קפה בריהא שם. קפחו רשי"ש ר"ה חוץ. קפז אורחות חיים הל' ת"ת ס"ד. רשי"ל ביש"ש קדרון פ"א סי' נח, ובכיארו למור סי' רמה, הובא בפרשנה סק"ג. לבוש ס"ד. ש"ץ סק"א. והוא גם כ"מ פ"א ה"ב בדעתה והרמ"ם (אפשר דהיכ). אברה הרכבתה

קע ואם אין יכול לקיימה בעצמו – ראה ליקמן פ"ג הד". קעא ביריאא שם. נזכר שם (עיבודו דבר אהא בר יעקב). רמכ"ם שם. טור ושו"ע שם. ראה קו"א סק"א (סדר הע"ש) והיו דוקא בלימוד אחד שנשווין צריכים לו בשווה, ע"ש. קעב כדעליל ה"א וליקמן פ"ב ה"א. וראה סתוכ"ץ לרמ"ג מ"ע זידטו (דרשו שתי מ"ע). רמכ"ם בסתוכ"ץ מ"ע ואבמן המצות בריש ספר הדר (מ"ע אחח). לך"ש ח"ט ע' 38-39. קעג קדרשין שם (לענן פרידן הבן). לבוש סי' רמא ס"ב. קעד ראה קדרשין שם. ליקמן פ"ג הד". קעה ראה ש"ר ורש"א ח"ג סי' רכב. שו"ע י"ד סי' רנא ס"ב. ליקמן הד"ר (לענן שבר למדו). קעו ראה רמכ"ם הל' מתנות עניים פ"י הטע. טור ושו"ע שם ס"ג. וראה ליקמן פ"ג הד". קעג ולענן קטנים – ראה העורק וציוינס ג/ה. קעה ראה לקי"ש ח"ט ע' 346 ובעשרה דה' בהל'. העורק ציוינס ג/א.

One may technically use ma'aser money to pay for the tuition of his older sons. Even so, one is better-off not doing so, because money for tuition is provided from Heaven regardless of his other expenditures [and by using his ma'aser funds for it he'll have less Tzedakah money to distribute].

שכר לימוד לבנים ובנות מבוגרים

שלחן ערוך הרוב הלכות תלמוד תורה פ"א ה"ו

מעיקר הדין יכול לשכר לימוד בניו הגודלים ממעות מעשה אך אין כדי לעשות כן, שהרי בלבד אין מעות אלו קבועין לו מראש השנה וכל המוסף מוסיפין לו.

## ערוך

## השולחן סימן רמשט הלכות צדקה בן 45

אביו מעשר עני ואגעןadam רצונו לקביל הקללה יכול לעשותות כן (ג"י נס' י"ט) מ"מ להוות בן לכתה הדרבר חטאה ואולי רמעשר עני הידוע לכל ולא ביה טליתא טפי ולא דמי לטבות מעשר שאנו יודע לכל מיהו אם נתיר לו ליתן לאביו ולבנו טבות מעשר הרוי הלא לא ישאר לשאריו עניהם כלום ואינה טן המטרה ולכן יש להתיישב בזה ולמצוא דרך המיצוע. ויא עוד דמותר אפילו יש יכולת בידו לפרנסט מוקם אחג (פס) וזה ווראי תמה והן אמרת שבסי רניא מתברר בן דהם קידמים לאחרים והוא ווראי בשאיין ידו משנה האב ובניו קורמים גם וו' כשבנו ילמוד תורה מבואר שם אבל אם הוא שעיר קשה הרבר לומר שיכו לחשיבות חשבון אביו ובנו על מעות מעשר וופטור א"ע בזה מנתנית דרך (כ"א מס' ע"ז עלו סס פק"ס וולוי נס כוונת פ"ז כלן כלון ילו מטה ונודלו סנן פ"ז).

ר' עוד כתבו דמותר لكنות ספרים במעות מעשר וללמוד בהם ולהשאיין לאחרים ליטמוד בהם אם א"ל באוף אחר (פס) וגם זה ציע ד"כ נתיר לו لكنות חפליין ממעות מעשר וטלית ושאחרים תפללו נ"כ בהן וכן נחיר לו לנקנות שופר ואחרון וסוכה ממשר ושאחרים ישתחשו נ"כ בהם ואיש מושם שאמרין בכחותם (ג) ווששי צדקה בכל עת זה הכותב ספרים ומשאיין לאחרים הא כיוצא בזה אמרו שם על מון הבנים הקטנים ועכ"ז לא חשבין לה טמעשר כס"ש בסע"י ו' וכבר אמרו בזה דורשי רשותות ואל יבא בכל עת אל הקדרש לומר דבצדקה שדרשו על קרא רעושי צדקה בכל עת לא יבא בזה אל הקדרש ועוד adam אפיו נתיר לו לנקנות ספרים מעות מעשר מים הרי הוא כאדר והלא יכולם לומר לו אין רצינו שתחשחה הספרים אצל אל לא יהיו בהמת"ד וכל הרוצה יתמוד בס על בן ראי להחרחק א"ע מהתר זה וכן שבר ליטמוד שמלים בעדר בניו הקטנים אינה בכלל צדקה טמעשר והוא מצוה בפ"ע ותרי היא כשاري מצוח שאין ביכולת לעשות ממעות מעשר וכן מ"י שלוקח חתן ת"ח כדי שילטור מ"ט אין ביכולתו לחשב זה על מעות מעשר אף שמלים לאחר בערו שילמוד עמו (כלע"ז נדיין לנו ופ"ת וו"ק).

יא' וכבר בארכנו דאפיו עני شبישראל המחויר על הפתחים ואין לו במה לעשות צדקה ט"מ חייב לקיים מצות הצדקה פעמי אחת בשנה וכך אמרו חז"ל (ג"ב ע') לעולם אל ימנע אדם עצמו פחות משליישת השקל לשנה ואם נתן פחות מזוה לא קיים מצות הצדקה וגורי ט"ע של בזוזה זו הטילה התורה על כל איש ואיש טישראן וזריכים ליקים אותה פעמי אחת בשנה לכל הפתחות כשاري מצות ומעט דשלישית השקיל למדיו חז"ל מקרא דנחימה (י)

שרוי

וזכן הוא דבר פשוט שהרוויח מחשבין בכל שנה ושנה מריה עד ר"ה ואם בשנה זו היו לו עסקים שיש שהרוויח בהם ויש שהפסיר בהם עשו חשבון כלוי ומה שנשאר רווח נתון טער לצדקה ובכלל רווח נחשב רק הרווח הנקי וכל החזאות שהיה לו על העסוק אף מה שנגע הוא ברוך ואכל ושהה הכל נחשב על החזאות העסוק וממנה הכל ומה שנשאר רווח אחר ניכוי כל החזאות טקרי רווח אבל החזאות ביתו לא ינבה ולבן מ"ט שטודיות אלף וחובים לשנה נתון מאה או מאותם לצדקה ע"ג שהוא בעל החזאות בביתו עוד יותר פאלף וחובים מ"ט חייב ליתן מעשר מהרווח זוק מה שהיה צדקה בהזהאה בנון שחלק להם ב' וה' או נתן פרוטות לעניהם או נתן לאכול אותן יומ לבני תית או לך אורח עני על שבת או על סעודה ביום כדריך בני ישראל יכול לנבות מחלק המעשר אבל החזאות בניו ובנותיו הקטנים ע"ג דודשין וועשי צדקה בכל עת והן בניו ובנותיו כשהן קטנים (פטונת ג'), מ"ט אין זה בכלל צדקה ועל צד הדרש אמרו ח"ל בין בלומר דגש וא"ז מצוחה אבל חיליה לחשוב זה בכלל צדקה דאליך לעולים לא יניע לעניהם אף פרוטה אחת ואף המנדל בניו ובני בנותיו או בנותיהם נ"ל שאין יכול לחשוב זה בכלל צדקה טמעשר ובני הבני הם כבניהם אבל הבנරל יותם ויתהו מטעחתו או שלא מטעחתו ווראי שהיא צדקה גROLה וייחסו זה מטעות טמער ואם הוכרה לתה אייה צדקה טרובה שעדרין אין בטם הרווח שירוח אהיכ' ואו ינבה מהרווח מהמעשר ויתן לכיסו וראיה לה טמה ששנינו בניטין פ"ג המלואה את הכהן וכו' טפריש לעליה בחוקת שהן קיימים ע"ש.

ח' וכח רבינו הרט"א דאין לעשות טמעשר שלו דבר מצוחה בנון נהרות לבית הכנסת או שר דבר מצוחה רק יתנו לערניהם עכ"ל אבל להיות סנדק ובער זה נתן להיוולדות או החזאות הבירת מליה וכשהאב עני ולן כשנוון על הכנסת כליה וכיצא בזה ווראי הם בכלל טמער (פ"ז ס"ג) וכן הקונה עלייה לסת ונחן בער והנדבה לבחת"ד הוות טמעשר וכן בכל מה שטנת צדקה למשרה הכתלה ווראי דהוי בכלל צדקה ויראה לי דמה שנותן לכלי קדרש בעת החותם בנו או בתו לא הוי בכלל טמער אלא בכלל החותמה אבל אם נתן בעת ששה צדקה לעניהם אחרים הוה בכלל טמער. עוד כתבו דמותר לפור טמער שלו לבניו הגROLים בשציריכם זהה בין שאינו חייב לטפ"ל בהם דאפיו לאביו מותר ליתן ממעות מעשר אם האב עני כייש לבניו (עס נס' מיל"ס מל"ג) וצ"ע דבקורין (ג"ג) אמרו תבא מארם שמאכ"ל את

1234567

ערוך השלחן סימן רמשט סעיף י'  
כתב לאסור לשלם שכיר למדום בניו הקטנים ממעות מעשר, וה' אם לקח חתן ת"ח אינו יכול לפרנסט על חשבון מועות מעשה

Aruch Hashulchan forbids using ma'aser funds for a son's tuition because a father is obligated to ensure his sons are taught Torah regardless. Likewise, one may not use ma'aser to support a son-in-law in learning. [This seems to be referring to the Pischai Teshuva cited above where the father-in-law obligated himself without intending to use ma'aser funds.]

וגם יש בזה הילוקי אופנים ווילוקים בהבדלי הגיל ובאופן שכן ישנם כמה דרכי היתר להתרIOR לשלם שכר לימוד ממעות מעשר.

יז ולבטוף כדי להזכיר גם מה שראיתי בספר שויית' משנה שכיר ח"א בסוף המפתחות שבמביא פסק מאר מענין בשם הח"ס בקשר לתמייה בלומדי תורה. הוא מطالب שם בעניין מה דשכיחי בזק העתים דבאים ת"ח לבקש חמיכה ובעיר שישנם חברות שנות לתוכחים שונים בעת שבקשים מהם ליהון עבור הת"ח מקופת החברא אמרם הגבאים שיש להחברה תכלית קבוע ואיזו לה ליתן על חמיכה אחרת. והסתפק אם צודקים בדבר או אולי עשה דברו התורה עדיף מכל וראוי לעשות חילוק בין ת"ח לשאר עניינים. ורב גדור אחד ששם ספיקו העד לפניו בשם הגאון בעל מטה דירושלים זיל שבא לעירו רב גאון אחד בימי מרן הגאון הח"ס זיל שבא לעירו רב גאון אחד לזרך עניין גדול והחיס' בכבודו ובעצמו היה מעורר הגבאים מכל החברות שיפשט ידם בגין יפה להתרIOR בידי הגאון בעניינו, כאשר הגיד לגבאי החברת הכנסת כליה שגם הוא יכול לומר לו האיש שהרי החברא מימי החברה הב"ל שאל לו האיש שהרי החברת כליה עולמים לא גתנה להזאה אלא עבור הנטה כליה והאיך נשנה היום ליתן לעונן אחר. וחשף מרן הח"ס זיל ורועל עוזו וכחוב תשבה רבתו ותמן יסודו עז על מדרש רוזל פ' כי תשא על פ██וק ויתן אל משה בכלתו שמה כליה מקושתת בכ"ד תשיטין אף ת"ח מקישת בכ"ד ספרים, ומכל פרוץ גדר, ות"ח יש לו דיון כליה ודין מלך, ועפיין בירר שהזואה גם לחברת הכנסת כליה למומך בידיין עיי"ש. והעתיקתי זה כי הוא פסק מענין ונפלא עד מאר, ואני ידוע באשר נמצא בספר לא מצוי ובלתי מפותחות. וגם יש מקום להකיש וללמוד מהה בהיכא שיש גם לאדם פרטיו מז האזכור לקחת מהה שפירוש או שיש לו להפריש לאזרחי צדקה שנויות. עבור להתרIOR בורי קרובינו לומדים.

תורה באופנים שונים.

יזה הנה כי כן נתרבר בע"ה בקונטרסינו והוא במחקר ובירור מקי' מקור וענין הפרשת מעשר כספיהם, ואם מיטודה הנהו ממועד דוקא לעניינים או לכל דבר מצהה, ומתי ובאיזהו אופן יוכל להוציאו למטרות מצוות אהרות או לפרוע מוה מסיט-ציבור שניםים, וכן אם יכול לנכות מן החשבון שריגל לעשר ממה שמצויא עבור עניינים האמורים או לזוקף ע"ח זה החזאותינו שמצויא לרופנות בניו ובנותו הקטנים או הגוזלים וצרכי חיותונם וסידוריהם ועbor תשלום שכר לימודיהם. ויה"ר שנכח לעבוד את ד' בהרחבת הדעת לאדרו ולהדרו בקיים מצותיו כמאמרם ויזוכנו לראות נפלאות ולהAIR עניינו בתורתו הקדושה.

מעשר עני דע"כ נפטר מתשלומי שכר לימוד עיי"ש. אבל לפען"ד אין בנימוקו בכך לאסור. ובוגע לנו מוק הא' הרי דעת הרבה והרבכה פוסקים דין לדמות מעשר כספים לדין צדקה לעניינים. וככלכבר הזכרנו מהה כמה פעמים. ובוגע לנו מוק הב' אנו רואים שהగרש"ק זיל לא נתית כלל לטעם הנוסף שיש בזה שהוא מפני שהרי אסור ליטול שכר עבור לימוד תורה שבע"פ. וככז' במשיב דברים.

וויועין בשוו"ת דברי מלכיאל ח"ה סי' קמ"ו שמכיר בתוך דבריו מדבר זה שיש אנשים שמשלימים שכר לימוד בהםם ממעות מעשר ע"ש.

וכМО"כ יעוזי בספר בית דין של שלמה חז"ד סי' א' שמביא בשם השלה' שהתרIOR לשלם מכף מעשר עבו' לשכור מלמד לבן קרובו עשר שילמדו תורה כשאין האב רוצה ליתן, ולומד מהה דכ"ש להשכיר מלמד לבני עניים דפסות דרישאי ליתן מן המעשר עי"ש.

טו) והפרין ביותר על המודה בזה בערורה'ש בס"י רמ"ט סע"י י' שכותב לפ██וק דמי שלוקח חתן

ת"ח כדי שלמוד דאין ביכולתו לחשב זה על ממעות מעשר אף שימוש לאחרו שע"ז שילמוד עמו עז. זהה איננו וכבר הבנו בפ"ד בשם הח"ס חז"ד סי' רל"א שהתרIOR אפילו לפרנס בנו וכלהו ר' שנים על שלוחן חותנו [שכדי שלמדו הבן אצל חותנו הרב] ממעות מעשר בכשייחס בדעתו בשעת התהייבותו שיתן זה ממעות מעשר, וכן הבנו מ"ש בזה גם המהרא"ם שיק, וזהרכנו בבירורים של דברים, וכן הוכחנו גם זאת דהא בלי התהייבות בשטר ורק מתוך רצון טוב יכול לפרטם מכף מעשר אפילו ככלחח בכל מתחילה בשעת החלתו על כך כי"ש.

וכМО"כ יעוזי בספר שוו"ת משיב דברים שם שכותב בסוף דבריו תשובה שוב מזא ב"ס' דרך משה שחיבר בעל ס'agan שmbia המג"א שכותב שם בד' י"ח שהוא ליום י"ה שיכול ליתן ממעות מעשר עבור לימוד בניו שאינן סמכין על שלחנו עיי"ש.

ועל כן נסימים דברינו על זה כלמוני של המשיב

דברים שם: ורשמתי כאן כי יש לסמן על ס'

הנ"ל שחיבר אכן קדמון. ולפי דברינו האמורים למללה יש לשמור להתרIOR לימי שהשעה דזוקה לו לשלם עבור לימוד בניו מכף מעשר גם בקטנים וגם בגודלים בין סמכונים על שלחנו ובין שאינן סמכין על שלחנו, ובפרט כשהמלמד הוא עני. ולפלא על ספר אהבת חסד ח"ב פיר"ט שתסתם לפ██וק דלשכם ממעות מעשר שכר לימוד לבניינו או לשכור להם מלמד ואין לפרק עזמו ממעות מעשר ע"ש. דהא ראו ראיינו דישנם שמתירין

Tzitz Eliezer cites several achronim who permit using ma'aser money to pay for a son's tuition. Therefore, if one finds it difficult to pay tuition otherwise, he can rely on these Poskim.

שו"ת צץ אליעזר, ח"ט סימן א' פרק ה' הבא דברי כמה אחרונים להתרIOR ליתן שכר לימוד בניינם המגולמים ממעות מעשר, ודלא בערוך השלחן ואהבת חסד שהחמירו, ע"כ כתוב שיש להקל למי שהשעה דזוקה לה.

ומלךותא למלודם בכתבי ספר שלם ובחסדי הש"ת על ישראל אילא הרשות למלודם בתבי ספר שחתה הנהלת ישראל כשרים ו/orאי ה' שנמצא שם לא יתנו בנתו למלודם בבי"ס כשר כהא בית יעקב וכבודה להתחנוך שם בדרך התורה והאמונה ושמרת המצאות שהר' היה מוכחה ליתן אותה לבב"ס של המדינה שהוא ח"ז לא תורה ולא אמונה, שהוא מוחיב במילוי כל מצותו אף בהוצאות ממון, וממילא הוא דבר שבוחנה.

ועין בא"ח סימן ש"ז סעיף י"ד שם לא רצה האב להשtol בazelת בנתו כשהוציאו להוציאו מכלל ישראל כייפנן ליה. אלמא דעל האב אילא כהא חיוב ע"ג, אף שבמ"ב בשער הגזון כתוב דנקט בנתו משפט סיפה דאי לא בעי כייפנן לו כי הוא גולה וקרובה המשמע איינו מדין חיוב על האב אלא מחייב של עליון תמן כל אדם בעולם ורק משום שהוא קרוב מوطל עליונו החזיב עצמו בדין הקרוב קרוב קודם. שמדין זה היה מסתבר שככל ליקח מכסף מעשר. אבל תמה חזדא דפשוט דאי שלר"ל איתא בגזיר דף כ"ט דיליכא חיוב הינוך לבת. אין הילה בן אלא כהיה פשוט שם למ"ז זחייב גם בחינוך בנתו עד דהקשה אלא לר"ל אפילו בתה וככפורה במתני' דיזומא דף פ"ב שמנגן תינוקות להתענות בי"כ ומפורש בגמ' שהוא גם תינוקות בנות. ועוד אף לתירוץ זה אליבא דר"ל הוא רק בחינוך מצות אבל למלודה להאמין בה ובתורתו ולהשمر מסיסוריין ודאי הוא מהזיב. ופושט לע"ז שאב בשכר מהזיב בין לבן ובן בתה. ונמצא שהוא גיב דבר שבוחנה איינו רשאי ליקח ממיעוט מעשר וצ"ע לשון שע"צ. אבל למעשה מה שרואין אם מבקשים יותר יכול ליקח המותר מכסף המעשר וזהו גם בשכר למוד דבריהם.

ולפי חשבון מעשר שלו ניכר שהוא מרויות פחות מכדי והזאתו שמדינה פטור כי פרנסת עצמו קודם לכל אדם כדאיתא ברמ"א סימן רנ"א סעיף ג' והוא לעלה יתרא ומדת חסידות ליתן המעשר לצדקה ולדוחק בהוצאות בני ביתו ודאי אין להחמיר בזה.

ידידו המברכו בכוח"ט בוצאות המעשר,

משה פינשטיין

1234567.htm  
אלמן הולין הוא דוקא במעיש' שהוא חדש ולא מעשר כספים שהם חולין שולנות מעני לעני, נראה לע"ז דברונטו על הדברים שרשאי ליתן ממיעות מעשר, וחידון הוא רק מה שנדיר הרי עלי סעל ליתן לאיזה דבר צדקה, שכבה"ג במעיש' אף שסבירין ממנו שלמים, מ"מ אם אמר הרי עלי שלמים מביא דוקא מן הולין כמפורט במתני' מנוחות דף פ"א ודריש מקראי בדף פ"ב, והכא יכול לשלם בדרכו גם ממיעות מעשר הכספים אף שהוא חובה עליו. והטעם דחתם המעשר הוא חדש ואני שלו רק לאכילה שלמים וחולין וכן אף שהוא לשלים הוא דוקא לשלים מצד חובב אכילת דמי המעיש', ולא לשלים בזה חובותיו אף שהוחבות הוא גמי לשלים. אבל מעשר כספים שהולין הן ממשילא שלו לעניין והשיטן לצדקה למי שירצאה, וכן כשנדיר בסתום נדר ליתן לאחד צדקה הוא בסתום גם לשלים ממיעשר, ולא שנימא שנדר היה ליתן סך זה שנדיר יותר מהמעשר, ואך בנדר קודם הפרשת המעשר גמי יכול ליתן להפנ"י מן המעשר משום שהפרשת המעשר הוא גם על צדקה שנדיר תחלה ולא קשה כלל.

והנני יגידו מוקירו,

משה פינשטיין

סימן קיג

### אם יכולין לשלם שכיר למוד לבנות ממיעות מעשר

י"ח אלול תשכ"ה.

מע"ב יידי הנכבד מהר"ר אהרן שמואל בראדי שליט"א.

הנה בדבר אם רשאי לשלם שכיר למוד הבנות בכבי"ס שנקרו בית יעקב ממיעות מעשר, ודאי יש חילוק בין בניים לבנות מדינה וללמוד מקרה הוא חייב האב ללמד לבניו אף בשכר, וממילא הוא אבל שבוחנה איינו רשאי לשלים מהמעשר, אבל לבנות שאין חיוב על האב ללמד לחן תורה, הרי אין זה דבר שבוחנה ואם יש צורך היה שירץ להתריר ליתן מכסף המעשר. אבל במידתנו כאן שמחוייבין מדינה

Because Halacha does not require one to teach his daughters Torah, one would be able to pay his daughter's tuition from ma'aser money. However, Rav Moshe reasons that this leniency would not apply nowadays. Because the government requires a child to be sent to school, a parent's general chinuch obligation already requires sending them to a religious school to avoid going to a secular school. Consequently, ma'aser money cannot be used for their tuition. He does add that if the parents cannot make ends meet, then they may certainly use maaser funds for tuition.

אגרות משה י"ד ח"ב סימן קיג  
ה גם שאינו מחייב ללמד את בנותיו תורה, מ"מ כיון שהממשלה מחייבת את ההורם לשלהם לבית ספר הרוי מוכחה לשלהם לבית ספרasher והי' דבר חובה, ע"כ אין יכול לשלים ממיעות מעשר [זה לבנים גודלים כ"ז] שהם בנל שחיביים לילך לבית ספר]. אך אם רציתם שישלם יותר מהרואי כפי רצונתך, מותר לשלים ממיעות מעשר עד כתוב שם הוא צריך למיעות בגין שמערקע האין הוא פטור ממעשר, אין להחמיר בזה.

החזקה אף להגשה זו צ"ל וצ"ב.

ומיהו, אם האב מחזיק את בנו הנשי ממעות צדקה, אין ראוי שיגלה לבנו שנותן לו מכספי הצדקה, שמצוות הצדקה להנתהו, ולמה יתן לבנו להרגיש עוני בפתח שמקבל הצדקה, ולכן ראוי להעלים הדבר ושכר האב כפול ומכופל, ובכלב שנותן לו מכספי הצדקה יהיה לצרכיו ולא לזכותו ולוקסוס שאין היתר מתחת לה מכספי הצדקה.

ה. **לשלם שכיר לימוד לבנותיו מכספי מעשר**

**דעת הגאון ר' משה פינשטיין** (יו"ד ח"ב סי' קי"ג), שכיוון שבזמן זהה אם לא ישלח את בתו לביה"ס חרדי יהיה מהויב ע"פ חוק לשלה את בתו למוסד של גוים השיקם למדינה, וכן להחזיקם בבית ספר חרדי בזמנינו הוא דבר שבוחבה כיוון שהאב מהויב להוציא ממנו כדי לחנק את בתו להאמין בה, ולקיים את התורה והמצוות, ואין ליקח עboro זה מכסף מעשר אלא מחולין דוקא.

**ותמהני,** שאפילו אם חייב בחינוך מנ"ל שמחויב להוצאה ממון עבורו זה, (שהרי אפילו בחזיבת בת לבניו דנו הפסיקים שאינו חייב להוצאה ממון אלא רק על לימוד מקרא).

מייהו גם לדבריו, לגבי סמינר תורני (שכבר עברה את הגיל של חינוך חובה, ואף אם לא תלך לשם לא יהיה מהויב לשלה את בתו למוסד של המדינה), יכול ליקח מכספי מעשר. אבל לדעת רבינו החזוז"א, אם היה שולח את בתו לסמינר בכל אופן, אז הווי בדבר שבחוכה ואני רשאי ליקח עboro זה ממעות מעשר. מייהו כבר כתבנו לעיל שלגביה חינוך בניי ובנותיו רשאי מעיקר הדין ליקח עBORO זה ממעות מעשר גם אם היה נתן בלבד אלא"ה, ורק אם אפשר לו ראוי שיתן משל עצמו.

דוילא ביה מילתא, ובפשטות הכוונה בזה, משום שאין זה כבוד לאביו שמספרנו ממעות צדקה. מייהו י"ל שאין זו הכוונה, דהרי יתכן שאביו אינו יודע כלל שהכסף ממעות הצדקה וא"כ אינו מתבזה. אלא אולי יש לפרש, שאם לוקח ממעות הצדקה לפרנס את אביו, תבוא לו מארה שמבוצב ממצוות כיבור אב שבידיו, שיעיר קיום המצויה היא כשותן לאביו דוקא מרכושו, ומbezvo זכותו בזה שנותן לו מכסף הצדקה. ונראה דעתך זה בנד"ד, שאם ידו מושגת להחזיק את בניו ללימוד תורה, ומוחזיקם ממעות הצדקה, תבוא עליו מארה שמספריך ממצוות ת"ת לבניו.

ד. **מחויב לחתת מכסף מעשר להחזיק בנו בישיבה או בכלל בשאן לו מקום אחר**  
ובל זה, כשיש לו כסף ברוחה לצרכי חינוך בניו ובנותיו, אבל אם רוצה לצמצם בהוצאות חינוך משפחתו ולא לחתת מכספי המעשר, וע"י נמנע מהם לקבל את החינוך הכי חרדי שאפשר, עוזן הוא שמצדק על חשבון העתיד הרוחני של בניו ובנותיו.

ויש לצדדים, שאם בנו לומד בישיבה או בכלל, והאב בעל הצדקה המחלק לעניים ומוסדות, חייב מעיקר הדין להקדים לשלים עבור בנו את הוצאותיו מכספי הצדקה שלו (שהרי קרוביים קודמים אפילו לת"ח), ולמה ניתן הצדקה עבור בנו כשיש לאב כסף הצדקה ליתן עבورو. ועוד, דעתך מה שפטור להחזיק את בנו שיוכל ללמידה תורה, הינו מפני שאין החויב להוצאה ממון עד כדי כך, אבל אם יכול להוציא לה מכספי הצדקה שלו מעשר או חומש, ואין לו הפסד מזה אלא טובת הנהה, ודאי שהחיב מדין ת"ת להוצאה למצות ת"ת דבנו, כיון שאינו מפסיד מכספו אלא טובת הנהה בלבד, וזה חייב ליותר גם עבור הוצאות

תשובות והנהנות - ה: שטרנברג, משה בן אשר (2)(0) עמוד מס 436 הודפס ע"י תכנית אוצר החכמה

Rav Shternbuch questions Rav Moshe's assertion that the chinuch obligation requires paying tuition. Regardless, paying for seminary for post-high school girls is certainly not obligatory, and ma'aser funds can be used if necessary.

תשובות והנהנות, ח"ה סימן רפג אות ה'  
העיר על דברי האגרות משה הנ"ל, דמהיכי תיתי שחוויב החינוך מהויב את ההורים להוציא

**הוצאות לימוד של בני הגודלים מותר לה, וכן אם בנו נבון ורוצה ללמוד ויש לו אשה ובנים, מצוה על אביו לפרשנו, כדי שלא ידיו ריחיים על צוארו, ויעסוק בתורה, יוכל להוציאו זאת ממעות מעשר (לו).**

שם העלה צב, ומכל מקום נראה פשוט שאיןו יכול לנכות כל הסכום, אלא צריך לחשב מה שמרוחיק בטירחה והוצאות אילו היהתה בתו נשארת בבית, והעוזר אפשר שיכל לנכות, שב ראיתי בשורת אל"מ י"ד ב' סימן קיג שכתב שבמקום שיש חוק מצד המלכות לשולח הבנות לבית ספר, הר' דבר שבוחבה, אף בהוצאות חינוך הבנות אין יכול ליתן ממעות מעשר.

(לו) ש"ע הרב שם, וסיים שם דהינו כשיין ידו משגת, ומשמע שמחשב זאת כצרכי מצוה, וכשיטת הר' מ"ש שהביא הש"ך שלא יותר לצורך מצוה אלא כשהיא ידו משגת מקום אחר (ולפי מ"ש לעיל נראה דה"ה כאן אם התנה ב恰恰לה מותר). וסיים עוד בשור"ע הרב שם שמי שאינו מחשב הוצאה זו במעט או הומש שלו הרי זה זריז ונשכר וכו'. אמן מ"ש בשור"ע הרב עוד, משא"כ בשכר הלימוד עצמו אינו יכול לחשב בחשבונו המעשר, לכארה קאי גם על בני הגודלים, ולא מצאת כיור לדבריו, שבתחילה כתוב שיכל להוציא כל הוצאות לימוד בניו הגודלים ומשמע שגם שכר הלימוד בכלל. ולכן נלען"ד דקאי על שכר הלימוד بما שהוא עליון, וכמ"ש לעיל בשם אהבת חסד, יותר נראה שחלוקת בין הוצאות לימוד, והיינו כגון פרנסת בנו שיוכל ללמידה, בין שכר המלמד עצמו, ועי' ספר העורות וציוונים לשור"ע הרב שם.

ממעות מעשר, ובשל"ת מנתת יצחק חלק ח סימן ה הצד להתייר לשלים ממעות מעשר עבור חבר טוב שילמד עם בנו, ועי' בדבריו חלק י' סימן פה, ונראה שגם לחתת לת"ח שילמד אותו בחברותא מותר לתת מעשר. (לה) ש"ע הרב ה' ת"ת פרק א סעיף ז, דכל שאין חוב עליו לא גרע מהוצאות לימוד של אחרים, אלא שדבריו ממשען שכל שאין הבן יכול ללמד בעצמו חוב על אביו ללימודו, ועי' ש"ת קניין תורה חלק א סימן קב' ובספר ליקוטי הלכות ה' צדקה סימן רמת. ונראה שמי שיש לו בן בשינה ומשלם סכום קבוע השווה לכל התלמידים, אף באופן שמידנא יכול לנכות התשלום עבור לימודו מחשבונו המעשר, לא ינכה כל הסכום, שהרי יש בסכום זה גם הוצאות אש"ל שהיה מוציא עליו בביתו, ولكن יפחות מסכום זה כמה שמרוחיק מהוצאותיו בביתו, והמותר ינכה. ואם רוצה לחתת יותר מהकצבה, פשט שיכול לנכות כל המותר, אפילו בגין שמידנא חייב בשכר לימודו, ונראה שעדיין שיתן צדקה שלו לישיבה שבנו לומד שם, והרי זה קדימה בקרביהם.

ויש להסתפק אם יכול לנכות ממעות מעשר הוצאות שכר לימוד של בניו בבית חנוך חרדי, שהרי אינו חייב למדם, ומ"מ יש בזה ממשום מצוה, וכמ"ש הרמב"ם בכלל מצות צדקה להנהיג בנוטיו בדרך התורה (עי' פרק ג סעיף ט), וכמ"ש בשם ש"ת אחיעזר

Even when one may use ma'aser funds for tuition, he must deduct the amount he would have had to pay anyway, such as for room and board. On the other hand, one who pays more than his share in tuition may use ma'aser funds. Moreover, when distributing ma'aser money one should give precedence to his children's schools.

צדקה ומשפפט, פ"ו סקל"ה אף מי יכול לנכות שכר לימוד ממעות מעשה, כגון בניו מבוגרים ביותה מ"מ יש לו לנכות מה שמרוחיק בזה שאיןם בביתו. עד כתוב שעדיין ליתן צדקה לישיבה שבנו לומד שם, והוא קדימה בקרביהם.

## יד. אין גפרוע ממעות מעשר שבר ליום שן בנו הקטנים (לד), אבל

אזכור ההפוכה

শמוסיף בשמחת י"ט הוא בכלל מצות י"ט, וא"כ אין כאן צירוף חולין. ובשות' מהר"י אסאד אר"ח סימן מ כתב בפשיטות שאסור לקנות אטרוג ממאות מעשר. ובמג"א סימן תרצד כתב שמותר להוסיף במתנות לאבינוים ממאות מעשר, אלא שם לאו מדין צירוף הוא, שהרי אינו נהנה במה שמוסיף. ע"י לעיל הערכה זו מדברי מהר"ם שיק.

ויש לעיין כשנוטל ממאות חולין כדמי אטרוג כשר לברכה, ורוצה להוסיף עבור אטרוג מהודר ממאות מעשר, ולכאורה נראה דשפир דמי, ואף הנחלה שבעה מודה בהז, שהרי אין דבר שבוחבה, ובשות' מהר"ם שי"ק י"ד סימן רל נראה שאסור אף בתוספת הידור, וראיתי בשם משכנות הרוועים מערכת מ' שמצויד להתריך להוסיף להידור מצוה ממאות מעשר, שוב ראייתי בסוף ספר ערך שי"י ל"ד תשובה ב scavט שלא מצא מפורש בהז, אלא שנראה לו עפ"י המבוואר בא"ח סימן תרנו שמצויב להוסיף שלישי להידור מצוה א"כ hei דבר שבוחבה, אמונם אם יש לו כבר תפילין כשרים ורוצה להחליפם במהודרים שלדעתי המג"א שם סק"ה אינו חייב בכך, ובאופן זה מותר ליקח ממאות מעשר, ע"י ש"ת בצל החכמה ח"ד סימן קס"ד ובשות' מתנת יצחק חלק ח סימן פב.

(לד) אהבת חסד פרק יט סעיף ב, וכן הוא בא"ר שם, וכ"כ להלן בשם שליע הרב, דמיון שחווב עליו למדם או לשכור להם מלמד, נמצא פורע חבו ממעשר (ע"י להלן הערכה לו). ונראה פשוט שאם רוצה להוסיף למלמד על מה שנותל עליו כחוב מותר להוסיף

שאף כשהתירו לעשות מצוה ע"י תנאי, אינו אלא כשלבسوיף יבא לידי עניינים, או בספרים להשאים לאחרים, אבל מצוה שאינו אלא לעצמו, כגון אתרוג, ע"פ שאינו דבר שבוחבה, שיכול לצאת בשל הקהלה, אסור לקנות במעות מעשר (וצ"ע בדבוריו, שם בא לבסוף לידי עניינים למה לי תנאי, ואם משום טובת הנאה הרוי כתוב הט"ז שטובות הנאה שלו, ואם כונתו לאפוקי צרכי מצוה של צבור, הר"ל לחלק בכם, ולמה נקט אתרוג, עכ"פ מדברי שאור האחرونים משמע שלענין זה לא חילקו בכם), וכן העלה הנ"ש בחיל התשובות סימן ד לעניין שאסור לקנות כליל, קודש או להدليل גנות קניית מצות, עפ"י דברי הט"ז שהתייר לקנות מצות בביבהכ"ס ממעות מעשר ממשום דלענין איזיל (בט"ז לפניו לא כתוב לעניין אלא למצואה), ואם יוציאו המעות שלא לעניין, בטל ההיתר של הט"ז. וכך לעיל בשם ערוה"ש. ע"י בשורת אמריו יושר ח"ב סימן קלו. ובספר מקור חיים (להגאון בעל חותם אייר על ש"ע אור"ח סימן קמץ) הביא דבריו הנחלת שבעה וחיל עליו, וסביר שמותר עכ"פ לצרף ממעות מעשר לקנות אטרוג, אם דמי חולין שבו הם כמו שווה האטרוג לאכילה, וכן לשאר מצוה (לא נתברר לי כונתו בשאר מצוה מה שיק צירוף דמי חולין כההיא ذاتרוג שווה מעת עכ"פ לאכילה), כגון לקניית מצוה בביבהכ"ס או להיות סנדק (ومשם מדבריו שסביר שאף בלי תנאי מותרו), והביא ראייה מהගינה דף ח אמר ר' יוחנן טופל מעות למעות, ופסק הרמב"ם כוותיה. וסיים שאין להוסיף ע"י צירוף בשמחה י"ט. ונראה כונתו שככל מה

ליתר עיון

צדקה ומשפט בלוייא, יעקב ישעה עמוד מס 219 הדפס ע"י תכנת אוצר החכמה

**Further Iyun:** Gifts given to a Rabbi or Teacher that are not obligatory can be given from ma'aser money. Additionally, one may use ma'aser money to pay for extra tutoring for his son, or as a chavrusa for himself. Presumably, this refers to a recipient who needs the funds. If not, it may depend on whether ma'aser can be used for other mitzvos.

יתר עיון: הצדקה ומשפט, פ"ו סקל"ה מהנתן לרבים ומורთ יותר מהרגיל מותר ליתן ממעשה גם מותיר לשלם بعد חזרותא טובה לבן, ונראה שהש מותר לשלם بعد חזרותא שילמד אותה. ולאחר מכן באופן שה מקבל הוא עני, דאל"ב תלייא אם יכול ליקח מעת מעשר לשאר מצות כנ"ל.

**הוצאות לימוד של בני הגדולים מותר (לה), וכן אם בנו נבון ורואה ללימודו ויש לו אשה ובנים, מצוה על אביו לפרשנו, כדי שלא יהיה ריחיים על צוארו, ויעטוק בתורה, יוכל להוציאו זאת ממעות מעשר (לו).**

שם העירה צב, ומכל מקום נראה פשוט שאיןו יכול לנכונות כל הסכום, אלא צריך לחשב מה שמרוחה בטירחה והוצאות אילו הייתה בתו נשארת בבית, והעוזר אפשר שיכל לנכונות, שב ראיתי בשורת אג"מ י"ד ב' סימן קיג שכחוב שבמקום שיש חוק מצד המלכות לשולוח הבנות לבית ספר, הר"ל דבר שבוחבה, ואף בהוצאות חינוך הבנות אין יכול ליתן ממעות מעשר.

(לו) ש"ע הרב שם, וסיים שם דהינו כאשר אין ידו משות, ומשמע שמחשב זאת כצריכי מצוה, וכשיטת הר"מ שהביא הש"ך שלא הותר לצורך מצוה אלא כאשר אין ידו משות מקום אחר (ולפי מ"ש לעיל נראה דה"ה כאן אם התנה בתחלה מותר). וסיים עוד בש"ע הרב שם שמי שאינו מחשב הוצאה זו במעשר או חומש שלו הרי זה זריז ונשכר וכו'. אמן מ"ש בש"ע הרב עוד, משא"כ בשכר הלימוד עצמו שאינו יכול לחשב בחשבון המעשר, לכוארה קאי גם על בני הגדולים, ולא מצאתי ביאור לדבריו, שבתחילה כתוב שיכל להוציא כל הוצאות לימוד בניו הגדולים ומשמע שגס שכר הלימוד בכלל. ולכן נלענ"ד דקאי על שכר הלימוד במה ש חוב עליו, וכמ"ש לעיל בשם אהבת חסד, יותר נראה שמלחק בין הוצאות לימוד, והיינו כגון במקרה שזכרנו חרדיה, שהרי אינו חייב למדם, ומ"מ יש בזה ממשום מצוה, וכמ"ש הרמב"ם בכלל מצות הצדקה להנהיון בדורך התורה (עי' פרק ג סעיף ט), וכמ"ש בשם שר"ת אחיעזר שם.

מעות מעשר, ובשערת מנתת יצחק חלק ח סימן ה מצד להתייר לשלם ממעות מעשר עבור חבר טוב שילמד עם בנו, ועי' בדבריו חלק י' סימן פה, ונראה שם לתת לת"ח שילמד אותו בחברותא מותר לתת ממעשר. (לה) ש"ע הרב ה' ת"ת פרק א סעיף ז', דכל שאין חוב עליו לא גרע מהוצאות לימוד של אחרים, אלא שמדובר משמע שכל שאין הבן יכול ללמד בעצמו חוב על אביו למדדו, ועי' שר"ת קניין תורה חלק א סימן קב ובספר ליקוטי הלכות ה'צדקה סימן רמת. ונראה שמי שיש לו בן בישיבה ומשלם סכום קבוע השווה לכל התלמידים, אף באופן שמדובר יכול לנכונות התשלום עבור לימודו מחשבון המעשר, לא ינכה כל הסכום, שהרי יש בסכום זה גם הוצאות אש"ל שהיה מוציאו עליו בביתו, ולכן יפחוט מסכום זה כמה שמרוחה מהוצאותיו בבית, ומהוותר ינכה. ואם רוצה לתת יתר מהקצבה, פשוט שיכל לנכונות כל המותר, אפילו בגין שמדדינא חייב בשכר לימודו, ונראה שעדיין שיתן הצדקה שלו לישיבה שבנו לומד שם, והרי זה כקדימה לקרוביים.

יש להסתפק אם יכול לנכונות ממעות מעשר הוצאות שכר למד של בניו בית חנוך חרדי, שהרי אינו חייב למדם, ומ"מ יש בזה ממשום מצוה, וכמ"ש הרמב"ם בכלל מצות הצדקה להנהיון בדורך התורה (עי' פרק ג סעיף ט), וכמ"ש בשם שר"ת אחיעזר שם.





השיד' בס"י רג'ז ס"ק ייב מפרש שם שאיטה ברמ"א שכילו לגבות הוא רק כשיתה מחשבתו בשעת הלווה על דעת זו. אבל בגרובת תניינא סי' קצ"ט מביא שחותן מלוקת בירושלמי גיטין פ"ג הי' ופסק בר' זעירא דאית' בא' להלתו ע"מ כן יכול לגבות מהמעשר והביאו בפ"ז אית' אך הוא מזכיר שיש רשות מהענין להלה ולא מוכן לי איה טעם הוא להזכיר רשות למעשר כספים שהשרות שמספר הריבין הוא משומם דכון עצמו יכול לחזור שהוא שיך רק בפיירות משונם <sup>1234567</sup> שחשך קניין משיכה וכ"ש היורשין וא"כ אויל רוצחים בהפירות והם ישלמו לו מעות או קרע שירשו אבל בכיסים שדין בע"ח לגבות מכבי לא שיך זו. ואולי כוונת הנורב הוא למעשר דגון אבל הפית היביא גם למעשר כספים זהה תמותה. וכן נראות לע"ז שאמ' נפקק בר' זעירא כדסובר הנורב א"ז רשותן אבל קשה להבהיר נגד הש"ך והנורב לא הזכיר דבריו הש"ך וא"ז.

וכיו' אם כבר נתחייב במעשר כספים בגין אבל אם לא קיבל בגין רישי לעשות בר' זעירא ולגבות מהמעשר אף שלא להלווה ע"מ כן אבל זוקא אם הוא עני כו' שהרשיי לקבל זיכוי. ולהבא רשיי להלות מתלה מחייב מבעות ממעשר לעוניים או להתנות ע"מ לגבות ממעות המעשר במ"ב אם לא ישלם.

ידידו מוקירה,  
משה פינשטיין

#### סימן קני

### בעין מהו לאיש שני בנימ מחתמת מילאה

ט' תמהו תש"ז.  
מע"כ יידי הרב הганן המפורטים מותרין גרשון האגער שליט"א.

הנה בדבר קשות כתיריה על המחבר ביז"ד סי' רס"ג שפק כחר' מנוח דקף בmeno לאיש ב' בנימ מחתמת מילה לא ימול השלishi אף מאשה אחרות אי' למ' נקט בוג' מלה ואף אם נדוחך לדרובתא דרישב"ג נקט מילה לא אשמעינו דגון באשת מזריך כי פעמים היה יכול למיניקט נימול הראשון והשני ומפליא שמעין דגון באשה כן.

הנה פשוט לע"ז דלושן נימול היה משמע זוקא בדבר הפעמים שהם בנימ לאו' אב ולאותה אם זוקא דורך בשום אחים דמייחדי באבא ובאמאו יש אגרות משה עד ס' 314 ב (ו"ד א) פינשטיין, משה בן דוד הוסיף ע"י תכנת אוצר החכמה

שליתן לעני לשולם מלאה שעליו אין כ"כ חיוב על الآחרים ליתן לו ויש לפעמים שאינה מצוה כלל, וליתן לפונסתו ופרנסת אשוח ובנו והוא מצוה גדולה אף שהוא להרואה ודאי היה הגון מקפיד ואסור לשנות לשולם מעות אלו לשולם חובותיו. וזה אף בסתמא כשהאמרו שנותנים לצורך חי' משפטו שיתרנו בחרוזה.

אבל הוא ממש עלי' מכתבו שגם התנו בפיירוש שנוגנין ורק לפונסתו בניו ובאונן הוות' אף בתנתנה בהא דחוליק וטלית שנוגן דוקא שיכח לו טלית ולא חלוק שלכוע' הוא גול ממש בשייח' חילוק אף שהמצויה והחוב שווה דהא לא נתן אלא עלי' תנאי זה. וא"כ <sup>1234567</sup> בזה שיש טעם גדול להקפיד שהוא תנאי גמור. ואף באלא כפליה לתנאו סגי דלא הוכר ההא דעתן להאהה ע"מ שאין לבעלך רשות בהן ומה שאנת נתנת לפיך ובואו דעתן להעבד ע"מ שאין לך רשות בהן וע"מ שתצאנו בו להורות שיצטרך הנוטן לכפול תנאו והטעם משומד הוא אומדן גודלה שאין רצונו ליתן אלא למה שתנתנה.

וכיו' שאסור לשנות אסור גם ללות מהם דגム הלואה הוא שינוי ואסור לגבאי ללוטו כדאיתא בערכין דף י' ואיפסיק בש"ע י"ז סי' ר"ב. וכ"ש בכאן שנתנו כדי שיתרנו ב"ב בהרואה שזה הצורך הווא תיקף ואיך ילווה עתה המעות ויתרנו בדורוק שלא בתנאי וירצון הנוגן, דמה יועל ע"ז מה שלאור זמן ישלים דעת"פ הוא עתה לא התפרקנו כרצון גנותן ולא נתן עדעת זה.

אך אם יטען המלה שיודע שהמעות אלו הם משלו שיכל לפרט מהם אוו' הוא עני הכחשה שיצטרכו לדון לפני ב"ד.

ידיודה,

משה פינשטיין

#### סימן קנג

### בעין הלואה לעני אם יכול לגבות ממעות מעשר כספים שלו

ער"ח אייר תשט"ג.  
מע"כ יידי הנכבד מר' אהרון דזוקא ב' שליט"א.  
ובדבר מה שהלווה לעני ואין לו לפרט אם יכול לגבות ממעות מעשר כספים שלו הנה אגרות משה עד ס' 313 ב (ו"ד א) פינשטיין, משה בן דוד הוסיף ע"י תכנת אוצר החכמה

אגירות משה יו"ד ח"א סימן קנג  
הלווה לעני ועבדיו אין לו לשולם, נחלקו האחרונים אם יכול לנכות החוב ממעות מעשר, וקשה להכירו. אמנם אם לא נתחייב במעשר בגין כל הלווה, וכן להבא,DOI יכול להלווה או ממעות מעשר או להתנות שגובה ממעות מעשר אם לא ישלם.

If one lent money and the borrower cannot afford to repay it, there is a dispute among the achronim whether the lender may use his own ma'aser funds to collect the debt on behalf of the debtor. If the lender has not accepted the ma'aser obligation upon himself as a vow, then he can be lenient. When originating a loan to a poor person, one can certainly use ma'aser money or stipulate that he will collect from ma'aser if necessary.

# Tzedakah & Ma'aser II: Week 2 Shiur

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

## YOU ARE THE TRUSTEE:

Chazal teach us, the obligation of *ma'aser kesafim* is meant as a lesson for people to realize that all of their money is given to them by Hashem, and He expects them to make use of it in a responsible and proper manner.

Of course, one has to use much of his money on his own family and his own needs, but he is also expected to use a portion of it to support good causes. Since Hashem entrusted this person with the money, to a certain extent it is his choice to decide which causes he will support. In effect, he is the appointed trustee over those funds, meaning that he has the discretion to decide what to use them for.

## WHICH CAUSES CAN MA'ASER BE USED FOR?

A common question that comes up is which types of tzedakah causes can *ma'aser* be used for.

We can gain insight into this topic from the Gemara that discusses a *Korban Todah*. When one vows to bring a *Korban Todah*, he also must bring *Lachmei Todah* together with it. *Lachmei Todah* are special loaves of bread brought together with the korban. When a person promises to bring an animal as a *Korban Todah*, the obligation to also provide the bread for the *Lachmei Todah* comes automatically.

The Gemara says that if someone has an obligation to fulfill a vow to bring a *Korban Todah*, he cannot use crops of *ma'aser sheni* for this purpose. *Ma'aser Sheni* is a four-in-seven-year obligation to bring a tithe of one's crops to be eaten in *Yerushalaim*. (Alternatively, one can redeem these crops onto money, bring that money to *Yerushalaim*, use them to buy food there, and eat that food in *Yerushalaim*.) Since his obligation to bring the *Lachmei Todah* existed before he separated this *ma'aser sheni*, it is a preexisting obligation which cannot be fulfilled with the *ma'aser sheni*.

The reason *ma'aser sheni* cannot be used for *Lachmei Todah* can be understood if we continue to use the analogy of the trustee. Hashem appoints a person as a trustee to take *ma'aser sheni* from his crops. As a trustee, he is in charge of the *ma'aser sheni*, but he cannot use it to dispense of his pre-existing obligations. If one had separated the *ma'aser*

*sheni* prior to vowed to bring a *Korban Todah*, he would have the right to say, "I am obligating myself to bring a *Todah*, and the bread will come from *ma'aser sheni*." In such an instance, the *Lachmei Todah* is not a preexisting obligation from before he separated *ma'aser sheni*, which would make this permissible.

The same concept applies to *ma'aser kesafim*. It can be used for all types of tzedakah, but not for responsibilities one is obligated to fulfill anyway.

## TUITION:

A classic example of this is tuition. If someone has an obligation to pay his child's tuition, he would not be allowed to use *ma'aser* money for this purpose.

Rav Moshe Feinstein zt"l discusses the tuition question at length. He notes that the Gemara says that one is only required by halacha to pay for his sons to learn *Mikrah*. While this was true in days of old, it is certainly not the case today. A person has an obligation to provide a good *chinuch* for his son and to make sure that he is educated in Torah. Today, this obligation is not fulfilled until a much later age, because otherwise the child will have to go to a public school and be exposed to the negative culture of the street. Similarly, while there is no obligation to teach girls Torah, there is a responsibility to teach them the halachos they need to know, as well as how to live a proper Jewish life. Accordingly, the tuition one pays to educate his children until they reach the stage where the parents have fulfilled their responsibility would seemingly be a preexisting obligation for which *ma'aser* cannot be used.

Having said this, it should be noted that many parents have the ability to receive certain scholarships or tuition reductions. If they choose to pay more than they have to for their child's education, they certainly can use *ma'aser* money for that.

Additionally, if the parents cannot afford the tuition and the grandparents decide to help their children by paying their grandchildren's tuition, they certainly can pay this expense using *ma'aser* money, as they have no preexisting obligation to do so. The same would be true if parents have

a special needs child and cannot pay the exorbitant tuition on their own. If family members pitch in to help with the tuition, they may use *ma'aser* money for this purpose.

### **USING MA'ASER MONEY FOR MITZVOS:**

---

Mitzvos that one is required to perform would also be considered pre-existing obligations that cannot be paid for with *ma'aser* money. For example, one is required to purchase an esrog for Sukkos; therefore, *ma'aser* money cannot be used for this purchase.

What if someone wants to spend more money to buy a better esrog? He technically could spend a small amount on a kosher esrog, but he desires to spend a larger amount to buy a more *mehudar*, beautiful esrog. Can he use *ma'aser* money for the added expense? This question is debatable and one should consult a *Rov* if it is relevant to him.

### **COMMUNAL NEEDS:**

---

There are certain communal needs that everyone is expected to donate to. The Gemara lists specific things that a community needs that people can be obligated to donate to, such as a communal mikvah.

Since a person does have an obligation to donate towards communal needs like a mikvah, eruv and shul, at least part of his donation would be considered a preexisting obligation that cannot be taken from *ma'aser* money. If he donates beyond what is expected of him, he seemingly would be allowed to use *ma'aser* money.

The exact parameters of how much money from such a donation can be taken from *ma'aser* should be discussed with a *Rov*.

*To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit:*

[www.baishavaad.org/yorucha-topics](http://www.baishavaad.org/yorucha-topics)

*Or signup to receive them via whatsapp: ☎ 732.232.1412*

# Core Curriculum

(subject to change)

## PART I Business Halacha Fundamentals

### Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2\*
  - › Obligation to Adhere to Civil Law
  - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
  - › What Constitutes a Minhag
  - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

### Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

## PART II Setting Up A Kosher Business

### Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
  - › Backing Out
  - › Where Backing Out Causes a Loss
  - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
  - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
  - › Understanding Asmachta
  - › Agreements and Kinyan Devarim
  - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
  - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
  - › Structuring
  - › Legal Entities and Trusts
  - › Management
  - › Divisions of Profits and Losses

### Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

## PART III Maintaining A Kosher Business

### Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
  - › Ani Hamehapech
  - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
  - › Mechusar Amana
  - › Mi Shepara
  - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

\* Number of weeks for this topic

## **Summer Break 5781 (Special Edition)**

- Tzedaka and Maaser - 8

## **Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)**

- Pruzbul and other Shmitta Topics

## **Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester**

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis 101 / The Basics - 4
- Ribbis by way of Commerce -4

## **Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:**

- Bais Din - 3
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2

## **Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)**

- Maintaining a Facility on Pesach

## **Summer 5782 - Final Testing and Review**

## **PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks**

### **Choshen Mishpat Supplemental Track**

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garbi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

### **Real Estate Track:**

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

### **HealthCare Track:**

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

### **Finance and Ribbis Track:**

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bes'eah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations



IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

**MISSION** To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.

**VISION** Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.

## What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms. Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance.

## How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

## Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source — coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim — they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** — understanding the fundamentals of the subject — can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

# CURRENT YORUCHA CHABUROS

## BELLE HARBOR

Congregation Bais Yehuda  
R' Dovid Semel

## BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)  
Rabbi Heshy Wolf

## Flatbush Park Jewish Center

Rabbi Eli Moskovitz  
Rabbi Yisroel Perelson

## Yad Yosef Torah Center

Rabbi Eddie Kassin

## CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville  
Rav Dovid Grossman

## CHICAGO

Agudas Yisroel of West Rogers Park  
Rabbi Moshe Scheinberg

## CLEVELAND

Beis Doniel  
Rabbi Dovid Aron Gross

## DALLAS

Congregation Toras Chaim  
Rabbi Yaakov Rich

## DETROIT

Lakewood Kollel  
Rabbi Boruch Miller

## FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

## FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov  
Rabbi Ahron Stein

## SULITZER BAIT MEDRASH

Rabbi Avrohom Hartman

## GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

## GIBRALTAR

Massias Hall  
Rabbi Rafi Bitan

## JACKSON

Khal East Veterans  
Rabbi Baruch Issac

## LAKEWOOD

Bais HaVad  
Rav Dovid Grossman

## Bais Medrash of Chestnut

Rabbi Yosef Greenfeld

## Bais Medrash of Lutzk

Rabbi Yaakov Pascal

## Bernath and Rosenberg

Rav Baruch Fried  
R' Yossi Schuck  
R' Yehoshua Wolf

## Bitbean

Rabbi Aryeh Caplan  
R' Ephraim Arnstein

## Kehal Zichron Yaakov

Rabbi Mayer Boruch Turin  
R' Moshe Netzer

## Madison Executive Offices

Rabbi Doniel Dombroff

## Minyan Avreichim Sefaradi

Rav Ariel Ovadia

## LAWRENCE

Hechal Dovid (W)  
Reb Yakov Lowinger  
Rabbi Mattisyahu Blumenthal

## Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov

Rabbi Yisroel Gold

## LOS ANGELES

Bait Aaron Torah Outreach Center  
Rabbi Moshe Nourollah  
R' Avraham Hirshberg

## Kollel of LA

Rabbi Zalmen Frager

## LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue  
Reb Yakov Lowinger

## MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel  
Rabbi Maeier Kutoff  
Rabbi Binyomin Stoll

## MONSEY

Brisker Kollel  
Rabbi Michoel Illes

## Congregation Torah Utfila

Rabbi Moshe Langer

## Haverstraw Community Chabura

Rabbi Tzvi Rubin

## Khal Chaye Avraham

Rav Yecheskel Spitzer  
Rabbi Eli Moskovitz

## Monsey Night Kollel

Rabbi Yisroel Sapirstein  
Reb Shimon Marlin

## Zichron Yakov

Rabbi Yehuda Russack  
R' Simcha Levi

## PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel  
Rabbi Yosef Prupas  
Rabbi Yaakov Baum

## QUEENS

Cong. Ohr Bechor Halevi  
Rabbi Chaim Schwartz

## ST. LOUIS

St. Louis Chabura  
Reb Yaakov Klein

## STATEN ISLAND

Kehillas Niles  
Rabbi Dovid Waldman

## TORONTO

Ateres Mordechai, Thornhill Kollel  
Rabbi Yosef Rothbart

## WEST HEMPSTEAD

Eitz Chayim of Dogwood Park  
Rabbi Dov Greer

## Young Israel of W. Hempstead

Reb David Felt  
Reb Aaron Gershonowitz

## WOODMERE

Aish Kodesh  
Rabbi Yoni Levin

## Kehillas Bnai Hayeshivos

Rabbi Shmuel Witkin

## Yeshiva Gedola Five Towns

Rabbi Ami Glassberg

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

732.232.1412



888.485.VAAD(8223) #302



yorucha@baishavaad.org



baishavaad.org/yorucha

## JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!



888.485.VAAD(8223) #303



yorucha@baishavaad.org



baishavaad.org/yorucha

### 3 WAYS TO JOIN:

#### AS AN INDIVIDUAL

*Join the national Yorucha chabura together!*



Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.



Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

---

#### AS A COMMUNITY

*Set up or join a community or shul chabura*



Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

---

#### AS A BUSINESS

*Set up a Board Room Bais Medrash in your business*



**Mincha Learning** In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.



**Weekly Lunch & Learn** Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.